

מדר נפילת אפים ותחנון

קפו בנפילת אפים מה שהוא נוסח ספרד לומר לדוד ה' אליך נפשי אשא ונו הגם שהאר"י ז"ל לפי הכוונה קיים זה הנוסח עכ"ז נהגנו לומר רחום ותחנון המאמר ונו כמנהג אשכנז כיון שאנחנו לא נברין אז הכוונה של נפ"א במס"ג לירד לתוך קליפה דעשי' שהוא סכנה גדולה ובה ש מהאר"י ז"ל משא"כ הצדיקים הק' שכיונו כן בג"א (כיווע מרה"ס מזידימשוב זי"ע) אמרו באמת לדוד ה' אליך נפשי אשא וידוע שעל כן מיעט חז"ק באמירת תחנון בכל יומא דמפגרי רבנן וכיוצא יען שסיכנ בנפשו אז ביום ההוא וכיווע ענינו ז"ל (מאמר נוסח רתפלד אות ל"ו) וכן חפסוק (שנדפס בסידורים) לומר ויאמר דוד אל גד וגו' לא אמר רבינו קפה אין להקל באמירת תחנון בפרט שמהסרין עי"ז אמירת הי"ג מדות בציבור שהמה סעוררים רחמים גם למי שאינו תחנון ואינו כדאי (מאמר נוסח התפלה שם)

קפס אחרי נפ"א התחילו שומר ישראל זבב' זה זהוא רחום וכו' אין כמור וכו' זכור לעבדיך לאברהם ליצחק וליעקב (א) אל תפן אל קשינו ואל רשענו ואל המאמתינו שוב מהרון אפיק וכו' והסר ממנו וכו' כי אל רחום אתה וכו' לך ה' קונו לך ה' חכינו וכו' קצ כשמתפלל כיחיד לא יאמר הי"ג מדות כלל אפי' בנינון ומעמיתם לא יאמר (עיין במנה"א ח"ד סי' כ"ב)

קצא אילו ימים שנהג רבינו שלא לומר בהם תחנון (מלכד דנאמר בש"ע) ב"ו מרחשון וכן רביעה ראשונה (עין שער יששכר לחודש חשון וחיים ושלום פ' נח עה"כ בחודש השני בשבעה עשר יום לחודש ותבין) בערב חנוכה וגם יום שלאחר חנוכה (כיון שהוא מרבנן וקו"ל רבנן צריך חיזוק יותר משל תורה) וכן יום א' לפניו ויום א' לאחריו של ס"ו בשבט (ממעם הנ"ל) ומיום י"א אדר עד שיבסר ועד בכלל ובאדר ראשון רק י"ד וס"ו וז' ימים קודם ר"ח ניסן שהם שבעת ימי המילואים וביום פסח שני שהוא י"ד אייר גם למחרתו בס"י בו (א) (ב) כל דזמן אכ"ת פסח ומצד אבל שלא לומר כל ז' ימים אחר פסח שני אין לו מקור וכן דעת מרן רשכנה"ג בעל דברי חיים מצאנו וז"ע שלא לתחסיר תחנון בו ימים

קפס (א) הספרדים אומרים אל תפן אל קשי רעם הוד אל רשענו ואל חטאתנו אך נוסח הנ"ל דמבואר בפס"ג דניה רבינו בכתב יד קדשו בסידורו סידור ר' שבתי רחום נוסח אשכנז וכן דוא במחזור וטרי וסידור התנא והנה כפתם סידורים הנוסח רחום אתה ורבינו חניד "כי אל רחום אתה" וכן בלך ה' קונו ככל הסידורים מקודם "חכינו" ואח"כ קונו ורכינו הקדים "קונו" ואח"כ "חכינו"

אלו (עיין שער ששבר מאמר מספחא זעירא אות א ובנמוסי או"ח סי קל"א) וכן יום לפניו ולאחריו של ל"ג בעומר (שמדינא דש"ע א"א תחנון בל"ג בעומר ומסילא הוי כדרכנן וצריך חיזוק כנ"ל כמ"ו בשבט) ומר"ח סיון עד י"ג בו וכן ביום כ"ג סיון (זמן ישועה שנאמר במגילת בשלש תעשרים בו וכו') וביום ס"ו באב ג"כ לפניו ולאחריו (כנ"ל כמ"ו בשבט ול"ג בעומר)

קצב כשיש מילה אין אומרים תחנון בכל העיר ומקורו במנחנים של מהר"א פירנו ז' ל שמביא כן בדיני מילה שמצא כתוב במנחגי דורא היבא דיש מילה בבית הכנסת אין אומרים תחנון בכל העיר והמעט דאלי' בא לעיר והכל שמחים ג"כ ע"כ אך בערים היותר גדולות המדוכאים באוכלסין עד שא"א שלא יהי שם ברית מילה בכל יום עכ"פ אחד ונמצא שלא יאמרו תחנון לעולם בכל העיר הגדולה ע"כ נוהגים להחמיר גפ"א רק כשנדע הברי"ם שיש באותו חצר ובפרט כשיש שם בבית התפלה אחד מהקדושים לדברית ולא זולת (נימאוו"ה) וגם ביום שתיקן קמן או גדול שאינו נימול כראוי עפי' הלכה באופן שנעשה ע"י תיקון זה נימול כהלכה וגם ביום מילת הגר ג"כ לא אמר תחנון וכשנתכבד רבינו למדול בעיר אחרת הגם שהתפלל מקודם או אח"כ כביתו לא אמר תחנון וכשהי' במנין שלו נער שהתחיל באותו יום להניח תפילין לחיבת דקדוש של מצוה וכן כשהי' לו סיום על מסכ' או כשאחד מאנ"ש או מתלמידיו התפלל במנין שלו ואמר שיש לו סיום מס' היום ג"כ לא אמר תחנון (א) ובעש"ק כשאירע שהגיע תפלת שט"ע דהזרת הש"צ ותחנון אחר זמן 11 עם 17 מינוט שהוא חצות היום לא אמר עוד תחנון מפני כבוד ש"ק

קצב כיא"צ של צדיק אשר מנחתו כבוד באותו עיר ובאים גם מחגלילות על ציון שלו להתפלל ביום היא"צ כיון דנקרא יוסא דרגלא באותו מקום כמבואר ברש"י (סוף מס' יבמות) אין אומרים תחנון אבל זולת זה בכל יא"צ של צדיק יאמרו תחנון ולא כקצת שנוהגין להחמיר תחנון על יא"צ של צדיק אפי' שהי' בסוף העולם והוא מדברים שאין להם שיעור ואין להם שחר דאם כן לא יאמרו תחנון לעולם כי אין לך כל יום ויום שיש בו בע"כ יא"צ הרכה מנאונים וקדושים ורבתינו תיודעים ושאינו

קצב (א) עיין בספר רברים נחמדים לרנ"ל מדרצ"א מדינוכ זי"ע שמה שנוהגין בקצת מקומות שלא לומר תחנון ביום ו' וביום א' יש לבטל רמנהג רדוא ראמרינן בגמרא שבתות ויו"ט דאורייתא ולא צריכין חיזוק וא"כ מ' שאנו אומר תחנון מראד ח' ו' שאנו דאור תא' ע"כ (א) וכן נרג באמת רבנו שאמר תחנון גם בעש"ק זולת לאחר חצות שאנו אין לומר תחנון כיון שאנו כבר מתנוצץ קדושת שבת כמבואר בדברי מרן האריז"ל

ידועים המה הנביאים תנאים ואמוראים וכל החכמים וצדיקים ככל הדורות לאלים ולרבות ויא"צ שלהם בכל יום ויום כגו ונמצא במל תחנון מעיקרו ושיחטרו כל מי' קל"א ח"ו מחש"ע א"ו דזה אינו ואין להקל בזה (נמוקי או"ח שם) רק כל"ג בעומר מבואר בש"ע שהוא יום שמחה וכך נהג רבינו לומר תחנון אפי' ביום היא"צ של אבותיו הקדושים כמו ח"י סבת הילולא דוקינו בעל בני יששכר ז"ע וכי"ב אם לא הי' כרי"ם או חתן וכי"ב אז אמר תחנון והקפיד על המקילים בזה

קצד אל ארך אפים ומלא רחמים אל תסתד פניך מסנו (א) וכו' כמנהג פולין נדל

סדר קרה"ת

קצה פתיחת הארון קודש הי' רבינו בעצמו והי' מסיר הפרוכת (א) מצד ימין לצד שמאל ולא שינה והוציא הס"ת ונתן אותו להש"צ וכשבת ויו"ט שהי' רבינו בעצמו הש"צ (ב) כיבר להמשטשים בקודש שיליכו הס"ת להבימה והוא הלך ללות הס"ת עד הבימה ונשאר שם במקומו כי הי' בעצמו בעל קורא וכן בחזרת ס"ת להיכל נמל המשמש בקודש הס"ת ורבינו הלך ללות אותה עד ההיכל ולקחה ונתנה לתוך ההיכל

קצד (א) כן רוא דנוסחא במחזור ויטרי ובאבודררם

קצה (א) ע' בדריש סי' תרנ"א לפתוח המרכות מצד שמאל לימין ובפרישר סי' קכ"ה כתב כשפותחין דארון ומס' רין המרכות יש גורנין שמסירין מצד צפון לצד דרום והוא הפנים מצד שמאל לימין וי"א כדרך כני אדם שכותבין וחיינו שישלום בידו הימנית שמצרו יאחו דפרוכת ויגלגלה לצד שמאל דונמא בהליכר עקירת רגל ימין ע"כ

(ב) עיין ברמ"א סי' קס"ו סעיף ב' בשם מרדכי סוף מגילה ואו"ו לענין רוצאד והכנסת דאין זה שייך לחזנים ועיין בפנ"א בספ"ו שם וכמחצית רשעל דהמסע דתפלה וקריאר לא שייכי לדודי וכיון שסיים דתפלה כבר עברד מצותו ואין לו שייכות לרכנסת והוצאת ס"ת ועיין בפנ"ה שם סי' קס"ו שכתב על דמחבר דמשמע דכחלבה שייכא לחזנים וכ' וכן נראה מהא דאמרינן בירושלמי פרק בא לו אחא דתגן חזן הכנסת נטל ס"ת ונתנו לראש רכנסת וראש הכנסת נתנו לסגן והסגן נתנו לכ"ג וכ"ג עומד ומעבד ופרכינן עלה בירושלמי בכל אתר את אמר הולבין אחר דתורה ודבא את אמר מול' כיון את דתורה אצלו אלמח שראוי הוא שיוליך תהון רס"ת בעצמו ואולי י"ל ליישב המנהג שלא נהגו כן דכיון שרחון הולך למקום הס"ת ומלוח אותה די בכך ומיקרי הולך אחר התורה עכ"ר ועיין בפנ"ג שם בא"א ספ"ו שרמז להפ"ה ועיין במס' סופרים פ"ד הי"ד דנקי' דרעת שבירושלים כשהי' מוציאין את התורה ומחזירין הי' דולבין אחרית מפני כבודה עיי"ש ועיין בשער הכתות

(*) הי'ת יששכר קרא בכל דתודד יתשכר והי'ת זכר במגל

קצו בריך שמיה דמארי עלמא חי' אומדין גם (א) בחול והוי' מסיים למב ולחיי' ולשלם אסנ' ולא הוציא חס"ת מהארון עד שנגמר כל בריך שמי'

קצו בשבת קודש ויו"ם עימרו חס"ת בכלי קודש ורבינו בעצמו נתן הכלי קודש על הספר (א) וגם חי' על הכלי קודש פעמונים

קצה כשקורין לעלות לתורה מתחילין (א) ותגלה ותראה וכו' ובשבת קודש ויעזור ויגן ויושיע וכו' וקורין כל אחד ואחד (ב) בשם פלוג בן פלוני ולכתן מזכיר הכתן וללוי מזכיר לוי' ולשאר השבעה קרואים אמרו יעמוד מב"פ "שלישי" וכן רביעי וכו' עד שביעי (ו) לחוספות רס כסתם) וכן אחרון" מפמיר" וגם כשעלה דבינו בעצמו לחס"ת הגם

וכמע"ח שער קר"ת פ"א רמנגר ראר'י לנשק חס"ת וללולתו ל לך אחרי וכו' ואח"כ חי' נשאר שם סמוך אל התיכר עד שרי' פותחין חס"ת ומראין אותו לקהל ואז ר' מסתכל באותיות חס"ת ממש ור'י אומר שע"י דסתכלות ראדם מקרוב כל כך שיוכל לפרוא האותיות היטב עי"ו נמשך אור גדול אל האדם ואח"כ ר'י תוזר למסופו הראשון ויושב שם מושב עד סיום קריאת הפרשיות וכו' עכ"ל ועין ברט"א ובלבוש סי' ספ"ט ומנ"א שם ספ"נ ועין במסר משר סי' רכ"ד ותבין

קצו (א) עיין במג"א סי' רפ"ב ספ"א בשם תאר" שרופא בשבת יאמרו בריך שמיר וכן רוא במחזיק ברכה שם וכן בסשנת חסידים ליתא זאת רק בשבת וחנה מלשון הוודר ויקהל דה ר"ו רפאמר כתם כדמפקינן ס"ת" יש לדיק אף בחול אך בזוה"ק שם מדבר בחפ"ת שירת ואמר רוא חס"ת דיוקא דא והנה דבאר"ט כפי רפ"ב שם קאמר בשם דא "י דגם בתול יאמר אך בשער דבנות וכפרע"ת מבואר שהי' נוהג ונודר ככל יום שבת שהר"ת לומר אותו הנוסח אבל כפרע"ת כתב שם סרר"י צמח ראינו אסור לאומרו גם בחול ועיין בסדר ריום וכן רוא בפס"נ בא"א סי' ל"ד ספ"ו דרמנחנ לאומרו נ"כ בחול ועיין כשערי אפרים סי' י בפתחי שערים שם ועיין מזה בשערי תשובה בסי' תפ"ח קצו (א) עיין בטו"ז או"ח סי' של"ח ספ"א וכיו"ד סי' רפ"ב ספ"ב שכתב למחות שירי פעמונים בשבת משום השמעת קול ועין סוד בשערי אפרים סי' אכל כבר דעיד רמ"א שם לדרת ר ומביא כן בשם יש"ש וכן דעת רנ"צ ובא"ר כבר שם ובתי שם ובש"ע דרב רתנ"א שם ויצא בדת רא לפי דעת רוב פוסקים כיון שרוא מ"ס מצור

קצה (א) מכורו מסחזור וטרי ומנהגים בחול ותנוד' ובשבת ועזר"י יומר אותו בשער שעולין לס"ת

(ב) עין באו ז' שירונ' דנמרא לא ר'י רנילון לרוב ר לא כרן ולא לוי אלא מב"ס וכו"ס כתב בשם דמרדכי דאפ' שמו א"צ לזכור אלא מרמז לו ש עלח ועין בשו"ת חיים שאל למרן רחיד"א ז"ל סי' ג' שכן המנהג בירושלים ת"ו מתנתת הקדמונים שלא לקרות בשם רק שרשמש אומר לו שיעלר ואם אנו רוצה מחמת איזה סיבת קורא חשמש לאתר ונתן כרי שלא יתי' בכלל שקורין ואינו עולד עי"ש ועיין במסר אמרי קודש מסטרעליסק שלא להזכיר שם קרואים עי"ש אך כבר רעיד בנו חאו"ז וכן הדרכי משה כפי' קל"ס שרמנחנ לקרות מב"ס

שה' הבעל קורא קראו אותו בשם פב"פ ואחר נמר אמירת ותגלה ותראה או ויעזור וכו' כהן קרב יעמוד וכו' כשהי' מסיים הקורא לעלות לס"ת את חמפוק ואתם הדבקים ונו' הי' רבינו בעצמו ג"כ אומר בקול התעוררות חכ' ואתם הדבקים בה' א חיים כולכם חיים

קצם כראש חשנה ויום הקדוש קודם פתיחת אה"ק הי' חמנח בתכרות חמצות לעלי' לס"ת (א) ומי שנתן יותר זכה כהעלי' ובשבתות ויו"ט וחול כבדו מתם כהעליות לס"ת

ר העולה המברך (א) הי' עומד לימינו של הבעל קורא רא רבינו בעצמו הי' הבעל קורא הן בשבת הן בחול (א) ועבודה גדולה היתה קריאתו בתורה בקול נאדר בקודש והתעוררות רבש עצום וכ"פ בבכיות וצעות עד שיחרד כל לב השומע אשרי אוזן שמעה כל אלה רב. כיון שהוא הי' בעצמו הבעל קורא כנ"ל ממילא היתה רק בעמידה אך כין גברא לנברא ישב להנפש מעם וכימי אביו מרן וצל' הי'

קצם (א) המהרש"ל כפ"ה דביצר סי' ח' חשש בהכרות דמצוות דדמי למקח וממכר מובא במנ"א סי' ש"ו ובאמת ליעקב דספרדיו בסי' פל"ה הביא שנתפסם דמרגל לרסל וכן כתב בספר לרור אמת להיר"א ו"ל בסי' ב אות א

ר (א) סיפר רבנו כשהי' בסמארנא אצל חותנו דר"ס ז"ל ונתכבד להיות בעל קורא לא שיגר סגורו בוד רק עמד בשמאל המברך ואח"כ כלילר בא וס'נו חנה"ס בעל שם שלמה ז"ל לרבינו בחלום והוכיחו על שלא הי' ידא לשנות באתרי' רמז של חנה"ס בעל דיכל ברכה מדר"א סמארנא וי"ע שמגרנו הי' (מסגרנו וזימשוב) שיעמוד רבעל קורא ליטין המברך ואח"כ נילר רבנו רב דעתו שאם יחי עוד באתרא רדין לא ישנה ממכע שטבעו חכמים וצדיקים במקום הרוא בוד נהרא נהרא ופשטי

רא (א) בשנה אחרונה (להסתלקותו לעוה"ב) בשנת תרצ"ז ביום ב' אחר יום וקדש אתר שדאריך בשיחות פרושות מענין לענין (עיין בסדר שנה

אחרונת אות ס) אמר הנד ביום וקדש והנורא העבר לטובח לא יבולתי להתאספ באמצע קריה"ת וצעתתי בקול גדול עד מאוד (כי באמת הי' קורא בתורה אז בהלכות גדול בקולות נוראות והי' צועק וצעק וצעק גדולה) ואח"כ סי' דבריו בסיפור מעשה מעין המאורע כי פ"א ביומא דהילולא של בעל עמרת צבי וי"ע והתאספו לשם גדולי וצדיקי הדור כנרנ ובתוכם מרן בעל דברי חיים מצאנז ומרן מהר"א מדיקעוו ומרן מהר"ש מקאמינקע ועור דרבה צדיקים יסודי עולם וי"ע והנה אחרי כואם מציון דמצויינם קה"ס רבם רעמרת לדתפלל לפני דתיבה ומרן חדברי חיים רבעל קורא בתורה (שרי' או יום קריה"ת) וכבר די' רבעל דברי חיים מרעיש עולמות עוד אז בתורתו וצדקתו וקדושת עבודתו עכ"ל הי' סעת נכבד וביחורת חכבוד מלפני הקדוש מדיקעוו וי"ע כי נורא הוא גם להיותו בנו של מרן רבו הקדוש בעל ורע פורש מהר"ג מ"אשין וי"ע.

וכשכא עת קריה"ת עלח מרן חדברי חיים על הבימה והה"ס מהר"א נשאר עומד ככחל מורה מקום שהצדיקים יושבים ושם נהגים מויו השכינה ספרושת קול אומר קרא התלכות קריאתו בתורה של הדברי חיים.

רבינו ג"כ הבעל קורא (זולת בוסנים מיוחדים שקרא אביו בעצמו) ואז עמד הדרת"ש במקומו אצל העמוד כפניו כלפי השלחן והבימה וחי' עומד ג"כ בשעת קריאת התורה אע"פ שלא קרא בעצמו רק בין גברא לגברא ישב, וביסודי האחרונים של רבינו בשחי' בב' פעמם בבית החולים ותוא מחולל מפשעיו ולא יכול לעמוד על רגליו מגודל היסורים ר"ל וסמך א"ע אז על הוראת הנאון מוהר"י שמיף דמ"צ שם שליט"א שלא ישגה מנהגו וחי' בעצמו בעל קורא בישיבה וכן עשה רבינו שם בבית החולים כהמנין שבאו לכבודו להתפלל בש"ק וקרא בס"ת בישיבה באותו פעם ואמר שכבר הורה לו זקן המורה ודאין הנ"ל להתירא וכדאי לסמוך עליו ובפרט באותם כוח.

רג' בפר' בחקותי ובפר' תבוא בעת קריאת התוכחה יש לעלות לתורה הקורא בעצמו ויתחיל בג' פסוקים שלפניהם כמבואר בש"ע סי' תכ"ח סעיף ו' ולא כאותן הדיעות שס"ל להתיר לקרות התוכחה כלי ברכה ואם הקורא בעצמו הוא כהן ויכל לקרות בפר' בחקותי עד אחר התוכחה ובפר' כי תבוא שחתוכתה סמוך לסוף הפרשה יקמץ מעט כהקריאה בעליות העולים כדי שתגיע התוכחה לאחרון ויעלה הבעל קורא חכה לאחרון ויקרא עד סיום הפרשה (מנח"א ח"א סי' ק"ו ונמוקי או"ח סי' תכ"ח) ואם פרשת כהר ובחקותי מחוברין והבעל קורא כהן וקרא ג"כ עד אחר התוכחה ואין נפק"ס וזה יותר טוב ממה שיקרא התוכחה כלי ברכה (מנח"א ח"ב בנותרס שירי מנחה לסי' ס"ו)

והנה עור קורם קריה"ת התחיל הה"ק מדר"א מדיקוב לערוך שיה בין רצדיקים ונמל חומש בידו והראר ואמר הקבצו ושמעו ארסור"ם כולכם מה שיקרא ררב מצאנו (והראר להם בידו מדרסוקים ואמר) תראו כולכם אשר בכאן יצעק הרב מצאנו צעקה גדולה וסדר בקריאתו אלו התיבות (ואח"כ ראה על פסוק אחר ואמר) ובכאן יצעק אוי ואבוי וכו' עכלה"ק וסובן שכל דבריו אמר וצדק וכן נתקיים ממש הכל וחי' לפלא בעינידם ואחר קר ה"ת כאשר ירד דרבני חיים מדבימה ובא אצלירם למסום אשר עמד שם להתפלל פתח ואמר הנח"ק מדיקעונו כוח"ל עדי נאמנים אתם כולכם שבאשר דברתי לכם (עוד קודם קריה"ת) איך שיתנהג הרב מצאנו בקריאתו בתורה כן חי' ממש וסוז יוכל כהר"ג (הדברי חיים) לרתודע ולראות שגם אני יודע קצת חומש אבל אתה שאלתי מכהר"ג דהיכן כתיב חדר הוא לעשות כן לפרות בקולות איומים ונוראים כ"כ כאשר עשה כהר"ג. אמר בודאי שראה מה שראה כאמצע קריה"ת ועל כן עשה כל זאת אבל עכ"ז מה בכך כי אעפ"י שרואים גדולות במסצת עכ"ז אין צריכין לצעוק ולפרסמו אדרבא צריכין לרחאפס ולהעלים הרבד מעיני חבריות עכל"ד וסרן בעל רבוי חיים בשמעו דברים אלר יוצאים מסי אותנו צדיק רי' משחומם ומחריש בשעת חדא ואח"כ פתח ואמר בתתעוררת כן הוא בודאי והצדק עם הרב מדיקעונו שאם רואים ענינים גדולים, במסצת"א אז יכולין להתאפס ולהעלים וכן צריכין בודאי אבל אם רואים הרבה יותר' עוד ועוד ועוד' אז אי אפשר להתאפס ולהעלים בשום אופן עכל"ה (ע"כ המעשה

רד התוכחה שכתורה אם כי באמת מוכה נניי כגוויי' מלא ברכת ה' כנודע בספרי קודש (עיני חיים ושלום בפ' בחפתי וכפ' תבא בפירושו למוכה) ורבינו שהי' הבעל קורא עלה בעצמו בפ' זו כנ"ל בסי' הקדוש עם כל זה ה' דרכו להראות בידיו להעומדים מנגד סביב לחשלהן פא"פ לעומתו שיטו א"ע וילכו לצדדים ולא יעמדו (א) לנוכה בשעת קריאת התוכחה וכן נהג מרן כעל דרכי תשובה זי"ע שהי' עומד בשעת קרחת (של בנו רוא רבינו) במקום בצד מזרח פניו כלפי העם לנוכה פני השלהן ותבעל קורא וכשהניע לקריאת הצ"ח ברכות הסיב והלך לצדדין סראשיתה עד גמרה

ר' כשאין לוי בבבב"נ מוכ לומר לכהן שיצא מבהכ"נ מקודם וזה יותר נכון משיקראו את הכהן ויצטרך לעלות גם במקום לוי ויברך ד ברכות רק קורין לישראל במקום כהן (מנח"א ח"ד סי' נ"ט ונמוקי או"ח סי' קל"ה) ובביהמ"ד שלו לא ה' מדרק גם על זה שיצא הכהן כשאין לוי וגילה מעמו כי הביהמ"ד אינו של ציבור ויכול לעשות כרצונו בזה

רו כשאין כהן בבבב"נ ויש לוי יכולין לקרות ללוי במקום כהן כדעת הרמ"א בסי' קל"ח סעיף ו'

רו העולה לתורת פותח הספר ורואה שצריך להתחיל בו וגולל ומברך ברכה ראשונה ופותח וקורא ואח"כ גולל ומברך ברכה שני ובשעה שפותח הספר לראות הפסוק שצריך להתחיל אין למשמש על הכתב בפנים באותיות הס"ת כמליט ולנשק שזה אינו כלל מדינא ולא מסדת חסידות ואדרבה גורם קלקול לס"ת ולמחוק האותיות שבה עד שמביאן לידי פסול וכמבואר בזה בספר תפארת בנין על התורה בסופו בתשו'

ואז סיים רבינו) הנה ראיתי ביום הקדוש הזה באמצע קרחת "עוד ועוד" ולא יכולתי להתאפק אבל הנני מצפה בזה רשנה לישועה גדולה מאוד עכ"ל" ובהו ס"ס רמז רברי קדשו ואין אתנו יודע עד מה ירמזון מילין ומי יודע את אשר הוה ברוח קדשו אזי אך אין חכם כבעל נסיון ולפי ראות עינינו בעור"ך מאז באותו שנה שכבר נר ישראל וחושך ערפל כסה ע"פ כל דארץ רבינו רלך למנוחות וכל בית ישראל עזב לאנחות וכסד הרפתקאות ותלאות רעדו על ראש שה פוזרד בין מלחמות כפורים ושיני אריות ועשו שונאיהם של ישראל סבת חרב וזרד ואכזר ר"ל שבמחנה לא נרייתה וכשל כח רסבל ה' ירחם במהרה על פליטתנו ונסם ישיב לצדיו ויתרומם קרן ישראל בקרן בן דוד בב"א

רד (א) עיין באגרא דפרסא אות רנ"ט שכתב ומנהג ישראל תורד הוא מה שמספירין שלא לעלות לתורד בקריאת רתובחר כי המקרא קורא לנוכה ואיתא בגמרא (שבועות ל"ד) יככה אלפים וכן יככה וכו' יתים רב כחנא קמי דד"י וייתב וקאמר הא מחניהא בדתנא א"ל כנ"ה היינו צוהו לכנות ולומר בלשון אחר שלא לומר לנוכה לחכירו לשון קללה אפי' דרך למודו וסיים אני מספיר בקריאתי התוכחות שלא יעמוד אדם נגדי או אצלי כיון שהוא דינא רנמרא עכ"ד

סי' ה' ואין לעשות כזה רק רואה ומכרך (נמוקי או"ח סי' קל"ט) ורבינו הניח לעשות כתב חרות על לוח ופבלא למשמרת עד היום בבית מדרשו על השלחן ותביטת שוללי' מונח חס"ת להזהיר בזה להשמר ממכשול

רח רבינו כשהי' בירושלים ובנסיעתו בחזרה בהספינה וחיי' בתוך תנוסעים על הספינה יהודים כע"כ פשוטים וכש"ק בבוקר ביקשו מרבינו ליתן להם ס"ת שלו (שהוביל אתו בדרך) לקה"ת במנין המיוחד להם להתפלל באור בוקר וחשיב להם אשר בו יתפאר כי בס"ת חלזה (המורשה לו מבית אביו הגה"ק זי"ע) לא עלה ולא בידך עליה עוד איש מחלל שבת (א) ואם יוכלו חסד להיות אחראין וערכאין במנין שלהם כעת שלא יקראו לעלות לתורה ממחללי שבת וסתם עבריינים פושעים או יתן להם רשות לקרות בהס"ת ובספרו מנח"א ח"ה סי' נ"ב (נתי"ק) העלה שאין להתיר כלל למי שמחלל שבת שיעלה לתורה ובפרט שיהי' מחשבעה קרואים

רפ לא הקפיד על שעולין לתורה יותר משבעה קרואים וכשהי' אנשים מכובדים על ש"ק במעט בכל ג' פסוקים עלה איש אחר והי' מדקדק לסיים בדבר טוב לכל אחד ואחד וביי"ט לא עלו יותר מהמשה קרואים וזולת כשהל' יי"ט בשבת או עשו נ"כ חוסמות כפי האפשרות

רי בכל שבת הוא עלה לששי ובארבע פרשיות למפמיר וכן בשבת לפני היא צ סאבותיו וצ"ל עלה למפמיר (א) בשבת חזון עלד לששי כשאר שבת וביי"ט בכל פעם עלה חמישי ו לת כשהי' אנשים מכובדים רבים רכנים גדולי הדור על ש ק נתכבדו המה לרשבעה הקרואים ורבינו עלד אז חוספה רשישית*

ריא בש"ק במגהה ובחול הי' הוא בעצמו בעל הגבה להס"ת ואפי' כשעלה לס"ת בחול הי' נ"כ הגבהה בעצמו וזולת כשהי' בעל ברית אפי' הכן עם בני משפחתו וכיו"ב נתכבד א' מהאורחים להגבהה

ריב הי' מחמיר שקמן לא יעלה למפמיר לעולם אפי' בשבת שלפני חבר מצוה וזולת כשנעשה בר מצוה באותו יום בשבת הי' עולה למפמיר ואם הי' יא"צ בו ביום וגם בר מצוה אז בעל היא"צ באותו יום קדם למפמיר וחקמן בן י"ג שנה שנעשה בר מצוה עלה בשארי עליות (עין בספרו נמוקי או"ח סי' רפ"ב).

רח (א) עין בספר מנלך עמוקות פר' קדושים בשם סודי רזי כל שיש לו בלורית וכל שמגלה זקנו ולבוש מלבושי עכו"ם אסור לקרותו לס"ת שנאמר ולרשע אמר אלפים מה לך לספר חקי ועיין בפס"נ בא"א סי' רמ"ב סק"ז דעובר עבירה ודניל בכך אין לקרותו לס"ת ועיין בספרי מאסף לכל רמזנות ח"ג סי' ג"ה מדברי המוסקים לענין מחלל שבת דאין לצדו למנין ואין לעלות בתורה.

(א) וכשרי דמיא בש"ק עלד בש"ק שלפני ששי כהוגר.

ריג' בנפיעתו למקום שיצטרך לשהות שם איזה זמן כגון במקום הרהצת מעייני הישועה וכדומה (עין לעיל בסי' ר"ה) ה' מוליך עמו מ"ת קמנה שלו כדי להיות עמו לצורך קה"ת (וכן נרג' מר' אביו רנ"ק בעל דרכי תשובה זצ"ל) ובאם הדרך הי' נושא בעצמו בידיו את הארגו ונרתק המיוחד לזה שהמ"ת מונח בתוכה ליתן כבוד לתורה

ריג' בשעה שעלה למ"ת לקח שני צדדי המלית מעל כתפיו (א) ואחז ביריעות ע"י המלית ובירך חברכה ובעת קריאתו בתורה אחז (ב) בעמודי עץ הי' שם של המ"ת כלי דפסק מלית (ר' קורא יששכר בכל פעם)

רסו בשעה שעלה לתורה (א) הכניע קצת ראשו ולא כריעה ממש

רסו מה שנהגו איזה אנשים ונדפס בקצת מידורים כשמברך העולה הברכה שלאחריה אומרים תורתנו הקדושה והמהורה" לא אמר כלל (באמת לא ידעתי מדיכן נתפשט מנהג זה כי לא מצאתי מקור לזה לא בראשונים ולא באחרונים)

ריז מי שבירך שנוהגין לברך הי' מברכין בניג' רק בדרך כלל לכל הקהל וזאת לחיבת קדושת מצות כניסה לבש"א צוה לעשות מי שבירך לבעל ברית באותו יום וכשהי' אחד מצדיקי הדור חולה צוה לברך מי שבירך ברכת רפ"ש אך בראש השנה ויום הקדוש צוה לעשות מי שבירך לבני משפחתו לצדיקי הדור כנהג (רמב"ם אחר קר"ת אמר רבנו בעצמו) היה לא הניח בבית מדרשו לעשות מי שבירך לכלתו ומכש"כ לשאר נשים וזאת לידידות. גם ברא"ה וי"ב נהג לעשות מי שבירך גם לשים איש בית

ריט מי שנולד לו בת למח"מ באמצע השבוע צוה לקרוא לה שם תיכף בעת קריאת מ"ת הסמוך והראשון ואין להסתין על ש"ק כמו שמבואר בזה מסר אביו הנה"ק בספרו תפארת בנין עה"ת (כסופו כהשו')

ריד (א) עין מדר בשער דכוונות שמבואר שם שצריך דוקא לאחוז בריעך עצמד בשעת הברכה יד אחד מצד זר ויד אחר מצד זה ולאחוז אותה ע"י מפה של דס"ת ועין מדר במג"א סי' קל"ט ס"ק י"ג.

(ב) עין מדר במג"א סי' קס"ז סק"א דמוחר בלי מלית וכן מבואר בחשו נודע בירודא קמא סי' ה' ועין בשערי אפרים שער י' דמי שמחמיר לאחוז העומדים נ"כ דוקא במלית נראה כיודרא

רסו (א) נראה שרעת רבינו הי' לצאת שני היריעות דעת הל"ה ספ"ה דברכות שכתב דהבורעים בברכת התורה טועים הם שאין לשתות אלא במה שתקנו חכמים ועין במג"א סי' קל"ט סק"ו שהביאו ורביא דיעות בזה שס"ל דיש לכרות וכתב חמסם דאותן הכורעים אין כונתם להוסיף בבריעות רק מפני כבוד התורה וע"כ עשה רבינו קצת הכנעה מפני כבוד התורה ולא הכריע עצמו ממש כדי שלא להוסיף על רכריעות

סי' ה') בשם הגה"ק בעל בני יששכר ז"ל באמרו בשלמא כשנולד בן צייתה תעורה להמתין שמונה ימים למולו ואז יקראו לו שמו אמנם בנקבה מדוע נמתין אפי' יום אחד מבלי לקרוא שם בישראל כי את אשר נקרא לו נפש חי' הוא שמו וממשיך קדושת ישראל על הילד ואיך יאחרו מיום קח"ת הראשון האפשרי ע"כ.

רכ. בברכת מי שברך שעושים להולה הוהיר בשם אבותיו וצ"ל שלא יאמרו, "יברך וירפה את ההולה" פב"פ עפ"י משארז"ל (שבת ז"ב ע"ב) לעולם יבקש אדם רהמים שלא יחלה שאם יחלה אומרים לו הבא זכות ותפטר וכיון שאומרים ההולה הרי מקיימין ומודים שהוא בחזקת הולה (א) והרי צריכים להביא זכות ומי יאמר זכיתי לבי ופהרתי וכו' רק יאמרו, "יברך וירפא את פב"פ" וכמו שמסיימין בשבת, שבת הוא, מלזעוק ימיינו כן גם ביו"ט (אפי' שהל בחול) כי הוא ר"ת שם המסלק המות מכל הולה (כמבואר בסידור בכונת ביקוד חולים) וגם יו"ט איקרי שבת כשארז"ל מנחות (ס"ח ע"ב) עת"כ וספרתם לכם מסחרת השבת (מאמר נוסח התפלה אות י"ט) *

רכא בפר' מסעי שקורין מ"ב מסעות אין להפסיק באמצעותן כמבואר במג"א סי' תכ"ח סק"ח בשם צדור המזר שהוא כנגד שם מ"ב עיי"ש ומובן ממילא כי אין נפק"ם בזה בין בשבת בין בחול יש לקרותן לא' (ולא כמנהג העולם) ומנהגו כאשר נהג זקיני הקדוש זי"ע מפ"ק

רכ. (א) כן שמענו מ"ס רבינו שחי' נזהר ומוהיר שלא לומר על חולה שרוא מסוכן" וכיוצא רק בהתחזקות חסוה לישוער ורפואה שהתחזקות נופא ריא סיוע לתחולת דלא ליתרע מזלי' וסיפר מעשר רב שאירע לרבינו דקדוש א"א בעל גועם אלימלך מליצענסק וי"ע בנודל עסקות דרכיו ועניניו הנסתרים וחי' דרכו בקדוש ליינע ולסגף את גופו בעינויים קשים ופע"א בימות החורף והשלג כשעשה לגלוג שלג לגופו וזהו חי' סמוך להסקה ורי' מונה שם איוה קרשים עם יחידות רעויות והשלג כמר אותן ולא חי' נראה לחץ שיש שם איוה רבן ותקדוש הר"א הג"ל חי' סגלגל גופו והניע בתוך השלג על דרך וקדוש שדיתרות תסועות כו ונתחב יתר רעוע לחוך גופו ונפעע ונעשה נקב חלל בתוך עורו וכשרו רפ' וכשנכנס לביתו הרגיש קצת כמו אידר חיכוך ונגיער (פיזיול'ז) בגופו מאחוריו ואמר לאשתו הצ' מיריש (ו"ל) ראה נא מה זה" ותיא בראותה איך יש לו פצע וחבורד סלא פי נקב ורדם שותת ויורד לאין שיעור ועל אתר התחזקה ואמרה, ליפת מעט תבן להכנים בתוך הנקב לסותמו" ככה הגידה בלשון צחות וצחוק ובתו שהי' לה אז להם עם המאד הניח המאה לסתום פי הנקב והרם נפסק מלרוב עור ונתרפאה רחבורד ואמר אח"כ מרן הקדוש הרבי ר' אלימלך וי"ע כי חכמת לב אשתו הג"ל היתה לרועיל בוח שלא להחריד ולא לעשות מזה עסק ואנחת צער רק בשמחה הגידה בדברים הג"ל לסתום דנקב בתוך הגוף עם תבן בדרך צחוק וממילא חי' לתועלת כי אין כאן שום פצע מבהילה ולא נגע ומחלה, ולא איתרע מולא שעפי"ד המבע כמעט לא חי' לו תרופה אבל ע"י ריבודה או התחזק ונתרפא ורפא לו ע"כ.

(כוונתו על השם שלמד) כי גם בחול ובשבת מנחה קרא לכהן כל חמ"ב מסעות ואח"כ להלוי וישראל לכל א' נ פסוקים (נמסוי או"ח סי' תכ"ח) רכב הא דנהג העולם עפ"י חננלס בחומשים סיום חז' קרואים שני שלישי וכו' זה אין לו מקור בפוסקים כלל לסיים שם דייקא וכמו שמבואר בזה בס' מאורי אור בחלק קנ מהור (במד"ב לאו"ח דה קנ"ו ע"א וכן בסופו במאמר סיומא דפרשיות) לתת"נ מהר"א ווירמיישא ז"ל שהרעיש ע"ן המצוין וכ' שהי' איזה מקרי דרדקי והאריך שם ומראה טעותים רבים בהגדפם בחומשים לפי הבנת המקרא דמסיים באמצע הענין להעולה וכן מקובל מאבותיו הקדושים זי"ע בכמה מקומות לדייק לסיים שלא כפי חננלס בחומשים משום דלא סיים כפי כראי וכיוצא (סנח"א ח א בקונטרס שיר מנחל לס ס ו) רבנו ד מרקדק כפ מנחה אבוקה ק לס ים בדבר טוב כפ קרה שג — רב אכס בני יו — ס דברים מס ים כאשר דבר לכס — וחור דפסוק שלפנ ו ד אלק אבותיכם — ס עופטס דרפמ ש חור דפסוק שלפנ תפס תר כפ וישב עיר רבינו עשי הפרשה וזי בעת דרוא וירר דרוא ונו)

סדר פיוס הפרשיות

שנמצא רשום בחומשם של רבינו מה שרניה עוד בבית מ' וסינו מרן בעל שם שלמח ז"ל

רכג (א) בראשית שלישי ברא אלקים לעשות, (פר' ב' פסוק ר') רביעי נפש חיה הוא שמו (פר' ב' פסוק כ') ששי ומתושאל ילד את למך (פר' ד' פסוק י"ט)

תרומה שלישי להם פנים לפני תמיד (פר' כ"ה פסוק ל"א) רביעי אשר אתה מראה בחר (פרפ' כ"ו פסוק א') חמישי תחשים מלמעלה (פסוק ט"ו) ששי כמשפמו אשר הראית בחר (פסוק ל"א)

תשא שני לדרתם (פר' ז' פסוק כ"ב) שלישי אשר צויתך יעשו (פר' ל"א פסוק י"ב) רביעי חיוס ברכה (פר' ל"ב פסוק ז') חמישי מתוך האהל (פר' ל"ג פסוק י"ב)

רכג. (א) יען כי רבינו בסנחת אלעזר (חנ"ל במי' רכ"ב) סביא ובונה דבריו בענין סדר הפרשיות התחלתם וסיומם על יסוד חס' מאורי אור בנזכר שם, ולאשר בחומשים של רבינו לא מצאנו נרשם על כל פרשה ופרשה רק מעט מן המעט כפי שהבאתי במעיה זה למעלה וכדי שתחיי' מלאכה שלימה בענין זה לחציל משניאות ועירוב פרשיות בכל התורה לכן אתן פה מקום לסדר סיומא דפרשיות שבס' מאורי אור חנ"ל שהי' רייקן הדבא.

בראשית, שני שלישי רביעי פשוט לתנוקת, חמישי הוא פרה (פר' ב' פסוק ט"ו) פשוט שמתחיל ענין כפ"ע ויקח האדם ויצו על האדם, ולמח

ויקרא שביעי וכפר עליו חכהן ונסלח לו (פר' ד' פסוק ל"ב)

מצורע חמישי (כשהן מחוברין) תנופה לפני ה' (פר' י"ד פסוק י"ג) רביעי

ששי (כשהן מחוברין) חכהן תנופה לפני ה' (פסוק כ"ד)

מסעי שני בערבות מואב (פר' ל"ג פסוק ג') שלישי לרשת אותה (פסוק

ג"ד) רביעי ששי (כשהן מחוברין) קדמה מזרחה (פר' ל"ד פסוק ט"ז)

(ע"כ מצאתי מוגר בחומשים דנ"ל)

קרח ציינו בזה בחומשים להתחיל שני בפסוק י"ד והוא בפעוה וכלי

חבנה כי מתחיל שם הפסוק אף לא אל ארץ וכו' ומבואר במדרש

רבה (בראשית י"ט ב') ארבעה פתחו באף וכו' ולא ססתייע מילתה (רבי

תורה קמא אות צ"ח)

ציון חמישי בפסוק שלאחריו אמצע ענין (א"ה ואין אני יודע כונתו בזה כי לא

מצאתי באיזה חומשים שיח' מצוין שם חמישי וגם הוא בעצמו כתב אה"כ

ולא כדעתם שציינו לחמישי ילד את למך וצריך ביאור אך לא רציתי לשנות

דבריו ודעתפתי בכתבו וכלשונו) ואף שדעתו רעת הצונה לסי' בנ"ע דבר טוב

אין כוונת חכמינו בזה לדחות דפרשה או רענין שאינו כמובן דרעת רק אמצע

ענין לדבר לפני המלך עליון להצאין אלא במיעוט מקומות דלא מני בלא"ד

ששי מצוין וילבישם (פר' ג' פסוק כ"ב) סוף פרשה הוא סוב וציון שני אחר

ויכלו ושלישי אצל ויקרא האדם למצוין תקון סופרים האדם יראה לענים שהוא

קלקול לסיים באמצע ענין שביעי לך את למך (פר' ד' פסוק י"ט) ולא בדעתם

שציינו כאן חמישי וסי' סו רוחל לקרא בשם ד' וציינו ששי משובש ברבר רע

שהתחילו לעבוד ע"ז כפי דתרגומים וגם שביעי כי לקח אותו לא יתכן לפי

רמדרש שמת קודם זמנו כפרש"י

לך לך בחול ציון שיבוש ישראל ונסוע חנגבה ומתחיל ברבר רע ויחי רעב

בארץ רק יסימו והכנעני או בארץ (פסוק ז') ואיש חזר חשבו לרע

בדרך ע"ד ולא ידע מקרא וגם כמות עינים מן דתהלה כדעב ובשבת חמישי

צריך לדיות בסוף רפ' יקחו חלם (פר' ט"ו פסוק א') וציון מעשר סכל שיבוש

להניח סוף ס' המסוכה בפרט כבר פתח במלך סדום וגם ששי צריך בסוף חפ'

ואת ד בומי (פר' ט"ו פסוק א' ולא כציון לו צדקד להניח סוף ס' והאיש ה טב

לאכול מעשר וצדקד מלך ים דברי חכמים שביעי נמי בסוף ס' ישמעאל לאברהם

(פר' י"ו פסוק א') והמשובש ציון מלכים סמך יצאו באמצע דבור וגם הניח

סוף ס'

וירא שני עמם לשלחם (פר' י"ח פסוק י"ז) ולא כמצוין ולשרה בן אמצע ענין

רק בחול מני עד כאן רביעי בא צוערה (פר' י"ט פסוק כ"ד) ולא ותתי

נפשי באמצע ענין והמצוין מבר המסיר על סדום דבר רע ולא ידע רעת עכו"ם

אינו נחשב חמישי בסוף חפ' עד היום (פר' כ' פסוק א') ומעה המצוין צוה

אותו אלקים ודילג סוף ס' מעשים.

חיי שרה רביעי אחי אדני (פר' כ"ד פסוק כ"ח) ולא כציון פסוק שלפניו

אמצע ענין ויקד וישתחו ויאמר חד עניינא.

תולדת בחול ישראל עד שמו ארום (פסוק ז"א) שדם י"א פסוקים ויתר כנסול
דמי מרחא צבורא עד ותורתי אינו דס בשבחה ששי סוף פ' דיום דוח
(פר' כ"ו פסוק ז"ד) ושביש בא מצד דבור ויתן נמשך לעיל

ויצא בחול כהן עד דברתי לך (פסוק ט"ו) ולא באמצע הלום ויורדים בו ולוי
עד לראשונה (פסוק כ) וישראל עד אעשרנו לך (פר' כ"ט פסוק א')
ובשבת שלישי חרש ימים (פר' כ"ט פסוק ט"ו) ולא ופת מראה שנמשך יחד
תשובת יעקב ללבן חמישי בן אהר (פר' ל' פסוק כ"ה) ולא כמצוין בגלף
ויאמר נקבה חר ענין שהשיב יעקב ללבן ששי וחשודים ליעקב (פסוק מ"ג)
ולא אליך עשר דס מוטב כאן דלא כציון ויען לבן תשוכתו ליעקב כחד ענין

וישלח שלישי דרוא במחנה (פר' ל"ב פסוק כ"ג) ולא ויברך אותו שם ויקרא
יעקב חר ענין נמשך יחד רביעי מוטב כדן סוף פ' (פר' ל"ג פסוק י"ח)
ולא ותנשן דשפחות כחד ענין חמיש סוף פ' אלס ישראל (פר' ל"ד פסוק א')
ששי בפדן ארם (פר' ל"ד פסוק כ"ו) ולא כמצוין מחלציד יצאו במאצע דיבור
סקץ חמישי ויעש להם כן (פר' מ"ב פסוק כ"א) ולא באמצע דבור אני ירא
שביעי ויודו וישתחו (פר' מ"ג פסוק כ"ט) מוטב מפסוק שלאחריו נמשך
לויסחר יוסף

וינש בחול קטורה בנפשו (פר' מ"ד פסוק ז"א) ובשבת נמשך יחד דבור אחר
דס שני בית פרעד (פר' מ"ה פסוק ג') שלישי אחיו אתו (פסוק ט"ו)
ולא לפלטה נדולח אמצע דבור רביעי עקב אביהם (פסוק כ"ו) ולא חלב הארץ
אמצע דבור חמישי כדן סוף פ' סצריסה (פר' מ"ו פסוק ח')

ויחי בחול כהן ראש דמטה (פסוק א) לוי ואברם שדיא הכרבה ויכרך אותי
ויאמר אל ישראל עד ארעד (פסוק י"ג) ובשבת חמשי שנים מחלב
(פר' מ"ט פסוק י"ג) ששי קויתי ח' (פסוק י"ט) שביעי סוף פ' נידר אחיו
(פסוק כ"ו) ולא כמצוין אמצע דבור ועתה אל תיראו

שמות שני סוף פר' הארץ אותם (פר' א' פסוק ח') ולא את הילדים נמשך עם
ויקרא ואיננו סוף פ' חמישי שלחנו אליכם (פר' ג' פסוק ט"ו) ולא
כציון פסוק שלאחריו אמצע דבור

וארא בחול כדן נמשך חד דבור עד ומעבודד קשה (פסוק י') וגם סוף פר'
ולוי עד מארץ מצרים (פסוק י"ד) וישראל עד ומאת שנה (פסוק י"ט) ובשבת
שלישי כדברם אל פרעה (פר' ז' פסוק ח') רביעי מים מן היאר (פסוק י"ט)
חמישי יעלו הצפרדעים (פר' ח' פסוק א') סוף פר' כחוכחתי בתקון על"ם
ברכות הל' ס"ח כרבינו חב"י דלא כחיבור ע"ת שהולק על דבו וגם לא כמצוין
וסרו הצפרדעים אמצע דבור ששי סוף פר' דבר ח' (פסוק ט"ו) ולא אמצע

דבור ושטמי מרות שביעי סוף פר' אל משה (פר מ' מסוק י"ג) ולא שבוש כפוי עורך מסתולל

בא בחול כהן עד מעם פרעה (מסוק ז') ולא ויעבדני אמצע דבור ולוי עד פני פרעה (מסוק י"ב) וישראל עד לא יהי כן (מסוק ט"ו) ובשבת שני פני פרעה מצוין בנכון שלישי בני ישראל (מסוק ב"א) סוף פר' כדינא ולא במושבתם שאינו רוחה כנ"ל

בשלח שני סוף פר' לפני רעם (פר' י"ד מסוק א') ולא כמציון ביד רמה דם בחול וחסישי רמה בים (פר' ט"ו מסוק כ"ב) סוף פר' שמתחיל אה"ב ויסע משה וששי סוף פר' רומאך (מסוק כ"ו) ולא נראה בענן שהוא ננאי לחלונת ישראל

משפטים רביעי שנים לרעתו (פר' כ"ב מסוק ט') ולא חנון אני שרוא דרך כעם למחוקים במשבון תרומה בחול כהן עד וכן תעשו (מסוק י') ולא באמצע חשבון סמנים ולוי עד צלעו השנית (מסוק י"ג) וישראל עד אתן אליך (מסוק י"ז) ובשבת כהן עד בני ישראל (מסוק כ"ג) לוי עד לפני תמיד (מסוק ל"א)

תצוה בחול לוי עד ושש משור (פר' כ"ה מסוק ט') משום ולקחת נמשך לדלסמן

תשא בחול כהן עד נמשותכם (מסוק י"ו) חר דיבור ולוי עד לדורתם (מסוק כ"ב) וישראל עד קדש יהי' (מסוק כ"ו) ובשבת שני לדורתם (מסוק כ"ב) חסישי מתוך ראדל (פר' ל"ג מסוק י"ב) ולא במצוין היום בדכה (א"ת לא מצאתי בחומשים שיהי מצוין שם פרעה וכתומשים שלגו מצוין חסישי לא יראו סוף פר' וצ"ע על דבריו) ננאי לישראל ששי לא יראו (פר' ל"ד מסוק א') סוף פר' ולא ונחלתנו אמצע דבור תשובת השם למשה

ויקהל בחול לוי עד לאפור ולחשן (מסוק י') ולא מסוק שלאחריו שנמשך לדלסמן

פקודי בחול לוי עד וחמשים (מסוק כ"ז) ומסוק שלאחריו נמשך לסמן

ויקרא שביעי כהן כמנחה (פר' ח' מסוק י"ד) מוטב מצוין ואם לא תשיג שנמשך ממי לדלעיל ויש מסוק וידבר בפ"ע

שמיני בחול עד מהרץ למנחה (מסוק י"ב) ולא מסוק שלפניו שנמשך לדלעיל ושרפת קרבן אינו רע

מצורע שני במים ומחר (פר' י"ד מסוק י') משום ושחט את הכבש נמשך לעיל חסישי ישטף במים (פר' ט"ו מסוק י"ג) משום זאת התורה נמשך לדלעיל

אחרי מות בחול כהן עד ולבשם (פסוק ד') משום ומאת עדה נמשך ללשמן ולוי עד פתח אהל מועד (פסוק ח) וישראל עד סר החטאת אשר לו (פסוק י"ב) שחם י"א פסוקים וחזוחד מוכח שרמציין חזר לא ידע דברי רז"ל וגם פ' חמסרא נעלם סמנו ובשבת שני עד ויצא אל רמזכה כמציון

בהר בחול כהן עד את תבואתו לאכול (פסוק ח) ולוי עד משפחתו חשבו (פסוק י"א) משום ובשבת רשביעית נמשך ללעיל ובשבת שלישי צ"כ כי אני ה' (פסוק י"ה) ולא כמציון ונתגד משום דנמשך לפסוק שלפניו

בחקותי חמישי סוף פר' יעריכנו הבהן (פר' כ"ז פסוק ט') משום ואם משה אינו סוף פר'

נשא בחול כהן עד באהל מועד (פסוק כ"ד) משום זאת עבודת נמשך לקמן בהעלותך בחול עד וה' לי רלוים (פסוק ט"ו) ובשבת עד עשו לדם (פסוק כ"ג) שדוא סוף פר' רשביעי מוטב ויהי כנסוע (פר' י' פסוק ל"ה) שחוא תחלת פר' וגם ויאסף משה כאמצע פרענות ולא סוף פר' אף שהנריל מרת חשביעי ברוב מקומות מוסיפין יעשו כרצונם לאומדנא דידרו משא"כ זי"ן קרואים הם עיקר ובמגדנ ווירמ"ש שאין מוסיפין אף דדוא רשות כותנן במגילה

שלה שלישי יכול נובל לר' (פר' י"ג פסוק ל"א) ולא כמציון מאד מאד אמצע דבור ירושע וכלב

קרח בחול עד סר רוא בי תלינו עליו (פסוק י"ב) ולא השתרר גנאי בדורם למשה וגם אמצע בדורם ובשבת שני רב לכם בני לוי (פסוק ח)

חקת בחול עד חקת עולם (פסוק י"א) ובשבת שני כבוד ה' אילרם (פר' כ' פסוק ז') סוף פר' וגם חד עניינא שלא לפים תמבא עד הערב רק בפר' מרה כמ"ש בב"ש ושלישי ותשב העדה ובעירם (פר' כ' פסוק י"ב) סוף פר' רביעי ויט ישראל מעליו (פסוק כ"ב) וחמישי שם חמסום חדמה (פר' כ"א פסוק ד') רדעת עב"ם אינו נחשב וששי חנחשת וחי (פסוק י')

בלק שביעי באחרית הימים (פר' כ"ד פסוק ט"ו) משום דפסוק זר נמשך לעיל פנחם בחול כהן עד במדין היא (פסוק ט"ו) משום והיהד לו נמשך לעיל כהר דבור ולוי עד מארץ מצרים (פר' כ"ו פסוק ח') וישראל עד ושלשים (פסוק ח') כשבת מוטב שני במדין הוא (פסוק ט"ו) סוף פר' ושלישי בין רב למעט (פסוק נ"ז) משום לאלה תחלם נמשך לעיל ורביעי צוח ה' את משה (פר' כ"ז פסוק י"ב) משום כן כנות עלפחד נמשך לעיל

מסעי שני בערכות מואב (פסוק נ') משום כל חסמעות ראוי לפרות ביחד כמ"ש חקדמונים נגד שם מ"ב ושלישי כסיום גבול ים (פר' ל"ד פסוק ז')

דברים בחול כהן עד באדרעי (פסוק ה) חד ענין ולוי עד אחרים (פסוק ט)
ובשבת שני דברת לעשות (פסוק ט"ו) וכיון ששוראים להלן הלא חד
דבור הוא א"כ שכוש נמור לסיים לרוב (א"ה בחומשים שלנו מסיים שני דבר
לכם וזה בודאי לא טוב כדי שלא לרתחיל באיכה ורב נז הקפיד מאוד שלא
לחתחיל שם ודי' מסיים דבר לכם רק לא להתחיל איכר כ"א חזר דפסוק שלפניו
ה' אלפי אבותיכם ונז' ודמציין לשמחתו ולשמחתו כמש"ל ורביע ימים רבים
(פר' ב פסוק ב) ולא כשיבוש דמצי' את ישראל לרפסוק בהד דבור וחמישי
את נחל זרד (פסוק י"ד)

עקב בחול כהן עד גדול ונורא כמצוין ולוי עד חרם הוא (פר' ח פסוק א')
וישראל עד יהי' דארם (פסוק ד') ואידך יתר כנטול שיש ה"י פסוקים
ובמש"ל רק בשבת שני עד נתן לך (פסוק י"א) וחמישי מוטב עד כוכבי
דשמים לרב (פר' י"א פסוק א) וששי עד אחרית שנה (פסוק י"ג) ואז מתחיל
שביעי משום כי אם שמד נמשך טפי לרעיל וסני למפסיד

דאח בחול כהן עד לפניכם היום (פר' י"ב פסוק א') משום דפסוק ושמרתם
נמשך לרעיל ולוי עד לא תעשון (פסוק ד) משום והבאתם שמד נמשך
לעיל וישראל עד וישבתם במח (פסוק י"א) ובשבת שני לפניכם היום (פר'
י"ב פסוק א') משום והי' המקום נמשך לעיל

שוממים בחול לוי עד תועבת ר"א דוא ננאי ע"ז וישראל עד ובערת הרע
מקרבך (פסוק ח') ואידך מיותר שהם י"ב פסוקים (א"ה דבריו צ"ע
הנם שיש י"ב פסוקים מ"ם איך יסיים שם הלא מבואר ברפ"א סוף סי' קל"ה
שיתחיל ויסיים רק בדבר טוב ואיך יסיים ברעת ישראל שימצא בהם עובדי ע"ז
ויצרכו למצר רע שבהם ננאי לישראל וגם על רתחלך קשה על דבריו איך
יתחיל לישראל כי ימצא בקרבך וכו' ננאי לישראל ובהנחם תפש בזר על המצוין
שלא כרת וחזקתך בזה בהמצוין כנראה להמצוין) ובשבת כמצוין שני עד ולא
יזרון עוד וחמישי לא תנור ממנו (פר' י"ט פסוק א) ולא כמצוין כי הנוים
נמשך לעיל (א"ה רבינו הי' מסיים לרביעי כמצוין בחומשים רק לחמישי חזר
הפסוק שלפניה תמים תהי' וכו' ונזכר מוקינו דנה"ט בעל שם שלמה ו"ל שגרג
(ז)

תצא שני בחול עד ישמעו ויראו (פסוק כ"ב) ובשבת הקם תקים עמו (פר'
כ"ב פסוק ה') משום שיבוש לרתחיל כי יהי' חטא משפט מוח

נצבים בחול כהן עד עמך היום (פסוק י"ב) ולא אפשר ובשבת עד ליעקב
(פסוק י"ג) משום למען הקים חר ריבור וגם עמנו היום שיבוש וחד
ריבור רק שלישי התורה דואת (פר' ל' פסוק א') סוף פר' ורביעי ר"א שמה
(פסוק ד')

וילך בהול בכמד סידורים שיבוש עד זקני ישראל אינו רק מ' פסוקים אלא כמצוין ברוב סידורים עד לרשתה (פסוק י"ד) ובשבת שביעי ויצו את יהושע (פסוק כ"ג) משום ויהי ככלות נמשך לרלפסן

האוינו ששי לפרש"י מומב כי ידין (פסוק ל"ו) משום כי אשא נמשך לרלעיל מד"ם ואין מידי מציל

ברכת ציון זי"ן קוראים שייך בשבת לכני א"י כי בח"ל הוא בהול ש"ת אינו בשבת לכך מומב לחמשיך יחד המשה קרואים עד ויעל משה ולא כמצוין במחזורים להתחיל חתן תורה מעונח שנמשך לרלעיל וכן להרוא בתום ריב"א (ורבינו לא שינה בזר מסנהג העולם והתן תורה התחיל מעונח) (ואצוין נמי המחוכרים נהנו לחצות הרביעי)

ויקהל פקודי שני נרבה ל' (פסוק י') שלישי זרב מהור (פר' ל"ו פסוק י"ז) רביעי מעשה רפה (פר' ל"ח פסוק א') חמישי את משה (פר' ל"ט פסוק כ') ששי כן עשו (פסוק ל"ג) שביעי ויברך אתם משה (פר' מ' פסוק א')

תזריע מצורע שני מהור הוא (פר' י"ג פסוק י"ח) שלישי ומחרו חבחו (פסוק כ"ד) רביעי מהור רוא (פסוק מ') חמישי פר' מצורע רבחו ומחר (פר' י"ד פסוק ב"א) ששי ירו במחרתו (פסוק ל"ג) שביעי לפני ה' מוזבו (פר' מ"ו פסוק מ"ז) וכן כי ימוך אחיך וכיוצא בהם אינם דבר רע רק כוונת חז"ל על שהקפידו בענין חסות ועושה רע ממשי וענין טונאה והמ"י

אחרי קדושים שני יקטיר המזבחה (פסוק כ"ו) שלישי את משה (פר' י"ז פסוק א) רביעי אני ר' (פר' י"ח פסוק ו') חמישי פר' קרושים אני ה' (פסוק מ"ו) ששי אני ה' (פסוק ל"ג) שביעי אני ה' תליתאי (פר' כ פסוק א)

בחר בחקתי שני תתנו לארץ (פסוק כ"ח) שלישי הוא להם (פסוק ל"ד) רביעי בו בפרך (פסוק מ"ז) חמישי פר' בחקתי לבטח בארצכם (פסוק ו) ששי בריתי אתכם (פסוק י') שביעי ביד משה (פר' כ"ז פסוק א'). חקת בלך שני כבוד ה' אליהם (פר' כ' פסוק ז') שלישי ישראל מעליו (פסוק כ"ב) רביעי פני רישמן (פר' כ"א פסוק ב"א) חמישי פר' בלך ברוך הוא (פסוק י"ג) ששי בפי אתו אדבר (פסוק ל"ט) שביעי אותו אעשה (פר' כ"ג פסוק כ"ז)

מסות מסעי שני בית אביה (פר' ל"א פסוק א) שלישי אל רמחנה (פסוק כ"ה) רביעי לפני ה' (פר' ל"ב פסוק א') חמישי פר' מסעי בערבת מואב (פסוק נ'), ששי קרמה מזרחה (פר' ל"ד פסוק מ"ו) שביעי מעדיו ללויים (פר' ל"ה פסוק מ').

גלילות ס"ת ואשרי ובל"צ

רכז בשעת הגבהת ס ת הי (א) מסתכל בכתב ואמר (ב) תורתנו הקדושה והטהורה תורת משה אמת וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל

רכה צוה לגלול החגורה של הס"ת (א) בתחילת שלישי העליון

רכז הגה"ק בעל דרכי תשובה זי"ע אביו של רבינו הקפיד מאוד שלא להיות לבוש בשעת קריאת התורה או התפלה (א) עם כובע הקמנה בלבד (שקורין יארמיקי"ל או טאפי"ל) על ראשו רק שיהי' כובע הגדול (שיוצאין בו לחוץ) או הפלית על כובע הקמנה ואם ראה לא' בעת קריאת ס"ת שהסיר הפלית מעל ראשו ונשאר יושב בביהמ"ד רק כבובע הקמנה מיחה ונער בו וכן אצל רבינו לא דאינו מעולם שיוזמן שלא יהי' הפלית על ראשו בעת התפלה וקריאת התורה וכשהסיר הפלית מעל ראשו והניחו על כתפיו כגון בחזרת הש"צ (בשרהפלל אחר לפני החיבה) בשבת או ביו"ט אז לבש מיד השמרימי"ל על הראש ובימות החול רק אחר התפלה כשלמד עם התפללין כ"פ הי' הפלית על כתפו ולמד כך כבובע הקמנה והתפללין על ראשו וכשבאו לפניו אז באמצע הלימוד להוכיח איזה תלה בכקשת רחמים מיד נתן הפלית על ראשו והתפלל עליו וכן

נצבים וילך שני רתורה הזאת (פר' ל' פסוק א') שלישי וככל נפשך (פסוק י"א) רב עי ובלבדך לעשותו (פסוק ט"ו) חסישי פר' וילך ולא יעובד (פסוק ז) ששי שמח לרשתה (פסוק י"ד) שביעי וילמדה את בני ישראל (פסוק כ"ג)

ע"כ העתקתי מספר מאורי אור הנ"ל והמצוין בחיפוף ומתחיל א"ה רוא הוספה מסני מה שמצאתי להעיר בדבריו וכן הפר' והפסוקים שמצוין הוא ג"כ ממני שהוספתי כדי לחסל על רמע | *

רכז (א) עיין לעיל ברג"ר בסי קצ"ד אות ב' סד שכתבתי מספר רמזות ופרע"ה שער קרה"ת פ"א

(ב) סקור פסוק הנ"ל לומר בהגהות ס"ת הוא ממני' סופרים פי"ד

רכה (א) בספר וילסט אברהם בסי' סמ"ו כתב ששמע מהג"ק בעל דרכי תשובה ששמע מפה קרשו של הגה"ק מסאנו בעל דברי חיים זי"ע שיש לעשות כן כמו במזוזה

רכז (א) עיין בשו"ת דמשא אליעזר להגאון המובהק מו"ה אליעזר צוקער וצ"ל (בסי' ו') שהעיר מקור לדברי הגה"ק בעל דרכי תשובה מממ"נ או"ח סי' ב' בא"א סמ"ו שב' לומר בהאי דיומא כ"ה דנטל מצנפת של א' רעדין הי' יבוש כובע קטנר כמו שאנו נורגין ומתוס' ל"ה סתירה לזר דגנאי לעמוד בעזר כבובע קטנר לכד עי' ש ויפ"ר רפמ"נ בפשט בדבר רחום יש מקור להנ"ל עכ"ד

(*) ורכינו לא רי' ניה כמו שמצוין בדר (ועי' אות רכ"ב).

באמצע היום בחיותו יושב בחצרו כ"פ בימות הקיץ בהכובע הקמנה (שנקרא יארמיסע או קאפיל) או גם כששכב במטתו וכשכאו לפניו עם קוויטיל בבקשה או בע"פ בהזכרת איוה הולת וענין ישועה לבט הכובע הגדול (קאפיל"ש או הי"ס בלשונינו) על ראשו ונתן ברכתו ומכש' כ לתפלה או קרה"ת חובת גברא מדחז"ל שהי' נזהר בזה וכנ"ל

רכו כשהלך הנבאי צדקה בב' וח' לאחר קרה"ת (א) לגבות בקופת של צדקה לא הסתין עד שיבוא הנבאי אצלו רק קדם והלך נגד הנבאי ונתן הצדקה ג מטבעות להקופה

רכה מיד אחר קרה"ת בב' וח' (א) ביום שהי' אומרין תהנה הי' אומר בעצמו היה"ר מלפני אבינו שכשמים הנדפס כפידיורים המנהג שנחנו באיוה מקומות כשמוגיע הש"צ לאחינו כל בני ישראל אומרים אותו כל הקהל ביהר לא נחנו כאן רק הש"צ אומר אותו כמו שאר היה"ר וחקהל עונין אמן

רכט חזרת ס"ת להיכל הי' אחר קדיש תתקבל (א) שאומרים אחר אשרי ובלצ"ג ובשעת חזרת ס"ת להיכל כחול ובשבת ויו"ט במנחה אומרים יחללו (ב) לדוד מזמור וכו' ובשבת קודש כבוקר יהללו וגו' מזמור לדוד חבו וכו' (ג) ואח"כ ובנחת יאמר שובת וגו'

רכז (א) רמנה לבק צדקה בב' ור' עין בש"ך יו"ד סי' רמ"ט

רכח (א) רנר היה"ר אחר קרה"ת שאומרים ליתא בסו' ר' קאפיל ור' שבת ור' אשר וסו' התניא ועיין באבודרהם ששם איתא לאמרו בשבת שמברכין תחודש ובמחזור וימרי איתא לאומרו אחרי קה"ת במנחה לשבת ומסור מנהיגו לאומרו אחרי קרה"ת בחול הוא כסידור ר"ע גאון ועיין בהערות ותפנים בסוף סידור רע"ג הנ"ל מהרב המניה שקורא תגר על מנהיגו שלא לאמרו כימים שאין אומרים תהנה אך גם מנהג זה שאין לאמרו כימים שאין אומרים תהנה נמצא בתורות מנהגים חודש ניסן ובחס יעקב סי' תכ"ט ועיין בש"ך ביו"ד סי' רס"ה דבמילה א"א דיה"ר ובפוגמס נתם מנרים מבואר דר"ר בחתן

רכט (א) עיין בסור סי' קס"ט שמביא שיש מקומות שמתוידין חס"ת להיכל תיבף אחר קרה"ת ויש מקומות אין מתוידין חס"ת עד אחרי אשרי ובלצ"ג ועיין בש"ע או"ח סי' כ"ד סעיף י"ג ברמ"א שמביא מנהג מדינות אילו ליתן רס"ת להיכל תיבף אחר קרה"ת ובנראר שכן מנהג מדינתו גליץ קראקא ועיין בכל בו ובאבודרהם להחזיר חס"ת קודם הקדיש תתקבל אך עפ"י תור"י ז"ל להחזיר חס"ת אחר הקדיש עיין מזה במשנת חסידים ועיין מזה באשל אברהם להנה"ק מבוסשאטש ז"ל מהד"ת סי' קס"ט בדנ"ד שמביא שם שהנ' גרד ברעת אבודרהם ובסוף ימיו אחר שארד דעת המשנת חסידים נהג עצמו להחזיר חס"ת אחר קדיש תתקבל

(ב) המנהג שאומרים בחול לדוד מזמור לא נמצא בראשונים וגם לא בסידור תתניא אך הוא באשל אברהם להנאון סו"ה אברהם אופנהיים ז"ל בסו'

ר' למנצח יענך שאומרים קודם ובל"צ בימים המבואר בשו"ע בפירוש
 שאין אומרים תהנה א' תן ימים לא אמר למנצח הנ"ל (ע' ו' סוד
 בספרו נמוק אורה ח' ס' מ' קי"א ובאות שלום סימן דס"ד
 אות ל"ו) וכן בימים שהחסיד למנצח לא אמר בית יעקב רק התחיל שיר
 של יום (וע' בס' דוד המלך דף ע"ד ע"ב)
 ולא (כשומר ובל"צ כשהגיע ליה"ר שנשמוך חקין חסיד חכריכות
 שבאצבע) (עין בא"י רבה ס' כ"ד ובפס"ג שם בא"א סק"ל ותב' ו
 ועין ס"ש בור רבינו בספרו אות חיים שם בפס"ק י"ט)
 רלב. אחר ובל"צ הוסיף (א) הפסוקים ה' אדונינו וכו' (תהלים ח' י) חזקו
 ויאמץ לבבכם וכו' (שם ל"א כ"ה)
 רלב. אחר השיר של יום הוסיף (א) הד' פסוקי תהלים הושיענו ח"א
 וקבצנו וכו' וברוך ח"א ישראל מן העולם ועד העולם וברוך ה'
 א' י עושה נפלאות לבדו וברוך שם כבודו וכו' אמן ואמן
 רלב. אחר היום (א) קוה אל ד' וכו' כגדפם בסידורים ואין כאלקינו וכו'
 ואמרה בעמידה ונשאר עומד עד אחר עלינו לשבח וגו'
 רלב. משנת השיר שה' היום אומרים במקדש ביום הראשון וכו' (שחא
 במס' תמ"ד) לא הי' אומר רק (א) כשבת כלבד וכו' ו' לא אמרת

קמ"ט ובפס"ג בא"א ס' קל"ד והמנהג לומר בשבת מזמור לדוד מובא בספר
 בס' דפ"ד בשם מהר"י ספרד ודוכא ג"כ באבודרהם ובספר היום ועין ג"כ
 במס' משר וכו"ר בא"א ובפס"ג שם

(ג) ובנהר יאמר לא נמצא בספרי הראשונים רק ככל בו קודם סוף שבת
 מזמור ברמז

רלב. (א) פסוקי הנ"ל ר' אדונינו וכו' לא נמצא בראשונים וכן בסידורי אשכנז
 ובסידור התניא ליתא אך הוא בסידורי ספרד ורמז יעב"ץ בסידורו
 החזיק לאומרו וכתב לפרש שעי' שיגדיל תורה ושכרה כאמור מה אדיר שם
 ע"י רתורה שהיא שמו ע"ב חזקו ואמרו אל תיראו חרפת אנוש ומגדלותם אל
 תערצו ע"כ ועין ביריעות שלמה (הנפחה לסידור יעב"ץ ברום לעמבער)
 להנאון מהר"ש קלינער ו' שכתב ג"כ שי כות הפסוקים לסיום יגדיל תורה
 ויאדיר

רלב. (א) גובע בסידורי ספרד וסידור הרמ"ק ומשנת חסידים וסידורי תאר"י
 ו"ה

רלב. (א) קוה אל ה' פסוק הוא בתהלים כ"ו ופסוק אין קדוש כד' הוא
 כשמואל (א' קפיטל ב') ופסוק כי מי אלקי מבלעדי ד' הוא בתהלים י"ה
 ובראשונים לא נמצא לומר פסוקים הנ"ל רק באבודרהם נמצא פסוק אין קדוש
 כה' ופסוק כי מי אלקי מבלעדי אך פסוק קוה אל ה' גם שם ליתא ובסידורי
 אשכנז לא נרשם פסוקי דג"ל אך נרשם בסידורי ספרד ודמ"ס וסידורי תאר"י
 רלב. (א) עין מזה במג"א ס' קל"ג סק"ר כאמצע הלשון שכתב אך בשבת
 נוהג לומר המשנה כמו שנרשם בכל הסידורים עב"ד

רלו עלינו לשבח וכו' שלא שם חלקנו בהם ונורלינו ככל המונם (א) שהם משתחווים להבל ולריק ומתפללים אל אל לא יושע וכו' ואחר גמר עלינו (ב) חלץ תפילין דרש"י וחנית תפילין דר"ת ונהג כנ"ל בסי' ס"ב וס"ג.

ת פ ל ת ה ד ר ך

רלו צריכין לדקדק שלא לצאת לדרך בלתי תפלה לדנצל סכל רע וכימינו כל הדרכים בהזקת סכנה גם על מרכבת הקיסור שביה סכ"ג רציחות ונזילות וכל מיני פורעניות ובפרט על ידי אוימ"א אשר הוא מסוכן יותר מכל העגלות כמ"כ ב"כ יזהרו בתפלת הדרך (א) (נמוס או"מ ס ק"י) וננסחתה ה' אומר והוסיף על הנדפס בסידורים ותגיענו למחוז חפצנו לחיים ולשמחה (רוס"ת בת) ולנהת" ולשלום וכן ותשלח ברכה (הוסיף חיבת) ותצלחה" בכל מעשי ידינו"

רלת תפלת הדרך נהג רבינו לומר כשהתחיל לנסוע בהענלה (פוטשין) מחצירו למסילת הברזל וכדעת המו"ז בסי' ק"י סק"ז שיוכל לומר אותה גם בעיר קודם שהחזיק בדרך ומביא מקור לדבריו מזה"ק בראשית ס"ט ע"ב וכאור ההמה שם בשם מהר"ק שיתפלל תפלת הדרך בעוד שהוא במתא וביישוב עם אשתו וכימינו צריכין ביותר גם בזה לסייעתא בביאתו לחצר המסע (באהנהוי"ף) שלא יארע לו תקלה וימצא נתיב הברזל ומרכבה (וואנא"ז) כרצונו להצלה ותצלחה בכ"ע עיין מזה בגמקו או"ה שם אות ה עוד מעמים ומכרות להחזיק שיטה זו

רלט תפלת הדרך רעתו שפוסרת משחרית לשחרית כמו ברכת התורה וכשהי' אלה מסעי בתחלת הלילה ואמר מיד בתחלת נסיעתו תפלת הדרך (כנ"ל סי' הקדום) ובכל זאת כשנשתהה הנסיעה וישן כלילה בדרך

רלו (א) הוספה זאת רוא על שם רמסוק בישעיה (מ"ה מסוק כ') ונמצא באבנודרים בסוד תפלת מסוק ר"ד ובסוד דיום ובסחזור ויטר סי' ש"ל בתפלות ר"ד נמצא סחצית רמאמר דור ומחציתו נקטע מפני יד העענזור ששלטה בו ובתפלות חול רוסר כלו ומסוקו נסמן כנפודות ועיין ברמ"א סי' קל"ב סעיף ב' שבבואר שהי' לו חגירסא ובכל הסידורים נשמטה ובנראה מפני רענזור

(ב) י"א אחר עלינו מסוק אל תירא מפחד וכו' (משלי ב') ומסוק עצו עצו (ישעיה ה) ומסוק ועד זמנה (שם מ"ז) ובמו"ז סי' קל"ב סק"ב שהוא הי' נוהג לאמרן בכל יום בשער שהש"צ אומר שים שלום ובסיעור של"ה בשם ס' זכרון ציון מבואר לאחר עלינו אך לא ראינו לרבינו שיאמר מסוקים הנ"ל

(א) רשעתי מאמריר רדיק השינעה זי"ע כי צריכין ליחור בזה מפני שאירע לו ויל' בימי נעוריו נאלצות ע"י זיהדתו בתפליד עיי"ש.

פעמים בלילה אחד כיון שהפסיק בשינה וכבר קם באשמורת אחר שיתנו פנים חדשות באו לכאן וכשאושר או תפלת הדרך מחדש פוסר מעל"ע וגם כשנוסע באשמורת רק איזה פרסאות מ"ס כבר נתחייב בתפלת הדרך כשקם משינתו מחדש) אך כשנצרך עוד בבוקר ובאותו יום ליסע זמן רב באופן שיצטרך להתפלל תפלת שחרית עוד בדרך או המתיין בתפלת דרך עד זמן התפלה וכוללה בשמ"ע בברכת שומע תפלה (נמוסי או"ח שם אות א)

רס פ"א בא מעשה לידו כי נסע מפקק לקאמרנא (לבקר חותנו דר"צ ז"ל) ונסע בבוקר השכם עם אויפ"א לאונגוואר כדי ליסע שם דרך שיאנקי—מאמבור על מנת להגיע לקאמרנא מבעוד יום וכבואו עם האויס א לאונגוואר נודע לו שכבר הלך הצו"ג ובא מיד לביתו חזרה עם דאויפ"א למונקאטש כדי לנסוע אחרי הצהריים ממונקאטש דרך לאוואמשנע—לכוב והתפלל בצבור בביתו וגם אכל סעודת צהריים עד על מרכבת הקיסור וכשקם באשמורת הבוקר מי אומר מיד אחר ברכת התורה עוד הפעם תפלת הדרך הגם שהי' עוד לילה ולא הוי כאומר שני זמן הליכת הצו"ג ללאוואמשנע בערך שעה 2 אחר צהריים באותו יום והי' דעתו להלכת או שלא לחזור ולהתפלל תפלת הדרך כיון שאמרה בבוקר השכם הגם דהי' נמלך לשוב לביתו כמו שעשה מעשה באמת מ"ס לא חשיב נמלך רק מדרך הנו אונגוואר—מאמבור אבל מפרת נסיעתו הי' עדיין כבתחלה ובאותו היום לבוא לקאמרנא הגם דהי' בנתיים חזרה כביתו לא עדיף כמו אם יניח בעיר אחרת באמצע הדרך על כמה שעות שא"צ לברך עוד הפעם תפלת הדרך אך מפני חספק ד"ל דשאני ביתו דהוי כמו חספק הנסיעה וחזרה לגמרי ע"כ אמר עוד הפעם תפלת הדרך בנסיעתו דרך לאוואמשנע (באותו יום) רק הי' סתרהר השם בלבו (נמוסי או"ח שם)

דיני בית הכנסת.

רמא הזהיר עוד בשם אביו תנת"ק בעל דרכי תשובה זי"ע שלא להעמיד מבלאות עם עשרת הדברות מכוון לביהמ"ד או בית הכנסת וגם לא למעלה מארון הקודש כלל ובכמה מקומות פעל להעבירם מתחת"ק (נמוסי או"ח סי' א')

רמב. נשאל להלכת באחד שעשה ביתו גבוה מביהכ"נ ורצה לחקן דגל על ביהכ"נ כדי שיגיע ויעלה הדגל למעלה ויבזה יחי הביהכ"נ גבוה מביתו והעלה דיצא שכרו בהפסדו אם יעשו דגל או כעין מגדל על הכהכ"נ שזהו דרך המתחדשים בעוה"ר אך יוכל ליחקק שפוד פשוט על גב ביהכ"נ אם כי לדברי המג"א במי' ק"ג סק"ג שפוד לא מהני כלל מ"מ בפמ"ג כתב היכא דלא אפשר יעשו כשפוד ובזמנינו הוי לא אפשר מחמת

(*) אפילו נוסע כבר ימים צריך לאומד בל יום בשם ומלכות

חשש אימור התדמות שהנחינו בזה הכופרים בכירניות וגדלים על חבתי כנסיות וימוש ישראל עושהו ויכנו היכלות ה' ישמרו ממזמתם ע"כ ויכל לתקן בשפוד (מנח"א ח"א סי' נ"ז)

רמג ביהכ"נ שהמדרגות שעולים לארון קודש להוציא חס"ת הם גבוהים עשרה מפתחים ואי' שם מעקה סבב (רנו גטע רשי' ע' ו' או שי' ברול כנדרוג) חייבים לעשות שם מעקה דהא דמבואר בזה דבכ"נ וכתו מדרשות פטורים ממעקה חיינו מעל הגג כיון דאין שם בית דירה ואין משתמשים בהגג אבל בתוך כהכ נ חייבים לעשות (נמוקי חושן משפט בכת"ס סי' תכ"ז)

רמז ביהמדר"ר שבחצירו (מקום שדחפלו בו גם אבותיו וקדושים) הי' מדקדק שלא לסוד הכתלים והתקרה מבפנים בשום מיני ציורים רק במיד פשוט ודייקא מראה לבן בלי שינוי סבמו שהי' בימי זקינו הגה"ק בעל שם שלמה זי"ע (א)

רמז התנגד מאוד על אותן שמשימין על מעילי ס"ת או פרוכת או שמציירין כן בכותלי או תקרת בית הכנסת צורת מגן דוד של ששה קצוות ואמר שאין לו מקור לזה בדרול"ל בש"ס או במדרשים כוונת"ק שזה הי' צורת מגן דוד (ורשינו על מד שנמצא כן בפי' ארץ החיים) רק כמו שמבואר באגרא דפרקא אות קע"ו שמקובל בידינו שעל מגינו של דוד הי' מצוייר צורת (א) המגורה ואפי' גם אם הי' כן כמ"ש בס' ארץ החיים הלא לא עדיף הך צורת מגן דוד ממצבה שהיתה חביבה לפניו ית"ש בזמן האבות ושנואה עכשיו מפני שעשאוהו חוק לעבודתם כן צורת מגן דוד של ששה קצוות יען שעשאוהו הציונים ודומיהן חק להם לכן שנואה הוא עתה בעיני כל יראי ה' ואמר ששמע מצדיק אחד גדול שהסיר המגן דוד מטעם הג"ל (דברי תורה קמא אות צ"ב)

רמז (א) באמת ראיתי במדבר קדמות להנאון חיד"א ז"ל מערכת ד' אות כ"ב שמביא בשם מהרש"ל כתב יד שכתב שדור המלך ע"ה הי' חסוד במינו במס של זהב כצורת מגורד כשהי' יוצא במלחמה והי' סביון סודו והי' נוצח אוהם ע"כ וראיתי בס' אוצרות"ד מערכת מגן דוד שמביא שמצא כתב שהי' נזירה על כלל ישראל שיתלו צורת שו"ע ל"ע על ביהכ"נ ועשו היהודים אותו כתמונת מגן דוד כדי לשנות קצת ועיין בס' מטה אהרן (לחג' מסיסבורג ז"ל) בסוף הספר מה שכתב בענין מגן דוד

(א) עיין דריט (סימן קמ"א סי"ק מ"ה) שקורא תגר על המנהג שמציירים על המעילים צורת שני אריות בסוף זנב וכסף ומשי כי יש בזה אימור וגם מד שעושים שתי אריות למעלה מארץ עייש ובשרית צבי תפארת סימן ל"ו במסע

רמז הקפיד מאוד שלא ימצא על מעיל של ס"ת או פרכת של ארון קודש שם של אשה כלל ואמר הנם ולא שייך הרהור דק כשמכירה אך במקום קודש צריך להרחיק בכל אופן שאפשר ואחד התנדב מרזת בבית מדרשו והי כתוב עליו שמו פלוני בן פלונית והסירו מהפרכת שם אמו

רמז פרוכת שלפני אה"ק מותר לעשות ממנו כים של תפילין (מנח"א ח"א סי' כ"ד)

רמז מקום ישיבתו של רבינו בעת התפלה בכיחמד"ר חי' בכותל מזרח (א) בימין הארון קודש מצד דרום

ד י נ י ש ה ח י י נ ו

רמז הי נהוג עצמו בעת שנגמר אחד מחיבורו וחביאו לו הספר מהכורך כלול בהדרו הי מכרך שהחיינו (מנח"א ח"ר סי' ס"ר)

רנ כשכתב ס"ת לעצמו או קנה ס"ת מאחד מחשובי הצדיקים ונתן הס"ת להניח ובעת נמרו וקראו בו בפעם ראשונה ובעלייתו אחרי ברכה שני' בירך כרבים שהחיינו (עיין כמנח"א שם)

רנא אם מחנכין בהכ"נ חדשה או בית המדרש חדש חי מנהג זקינו בעל שם שלמה ז"ל בעת שחנכו הבית הכנסת פה וכן אביו חנח"ק בעל דרכי תשובה ז"ל בחינוך ביהמ"ד הגדול שלבש או מלית חדש יפה של מצוה בערב שבת קודש קודם מנחה ובירך (בחינוכו) גם שהחיינו (שצריכין לברך ממילא על מלית חדשה וחשובה) והנאמרים עני אמן (מנח"א ח"ו כתי"ק סי' י"ח)

רנב בשלבש מלבוש חדש (שקורין בעקיש"ע או חאל"ס) לכבוד שבת או לכבוד יו"ט הי' מברך שהחיינו בעת לבישתו בראשונה אבל מלבוש חדש של חול לא ראינו ולא שמענו שיברך עלי' ועיין בסי' הקדום מה שדייק רבינו בלשונו (במנח"א ח"ו סי' ח"י) שצריך לברך ממילא על מלית חדשה וחשובה עכ"ל"ה וכנראה זהו דעתו הגדולה כי מלבוש המיוחד ולובשין אותו לכבוד שבת או יו"ט זהו נקראת מלבוש חשובה משא"כ של חול וזולת מלית של מצוה גם כחול דהמצוה אחשבי' וראוי לברכה כמובן

רנג בענין ברכת שהחיינו על פירות לא ראינו לרבינו שיחדר עלי' ועיין מזה במה"ק דברי תורה (מהדורא תניינא סי' ס"א) שמביא בשם זקינו

רמז (א) עיין מזה בספר חסידים תשכ"ה רמקום רצדיקים ידי' בדרום ארוח"ק חובא בפרס"ג כמ"ו סי' צ"ד סק"כ ועיין במ' משמרת שלום להח"צ מקידאנוב ז"ל מה שכתב במעמ שיש איזה צדיקים שיושבים בצפון ארוח"ק

הנה"ק מהרצ"א זי"ע בעל בני יששכר שהי' דרכו שלא לחזור אחרי פרי לברך עלי' שהחיינו ואמר על תקיעת שופר ונסילת לולב וכיוצא על מצות הגדולות החביבות כמו ליל פסח מברכין שהחיינו ועל כל פרי קמח (המצוי) ואינר חשוב) שמתחדשה אחזור אחריה לברך עלי' שהחיינו כאלו הוא שזה אצלי בחשיבות כמו המצות הגדולות והנוראות בקדושתן הנ"ל ואין זה כבוד המצוה הנ"ל כן תגיד בהכמת צדקתו ולעומת זה שמע בשם צדיק א ז"ל מדורותיו שהי' סדקדק ביותר ומהדד לברך שהחיינו על כל פרי ופרי ואמר כי זה מסוגל לאריכות ימים וסיום רבינו שם שזוהו כל אחד לפי דרכו ושיטתו במילי דחסידותא כענינים כאלו לפי שורש נשמתו עיי"ש באריכות בדברי קדשו

רנז על תאנים ותמרים ותפוחים ואגמים ואגוזים לא בדרך ברכת שהחיינו (וכפי הנראה שמענו הי' ביון שבמדינתנו עומד ומתקיים כל רשנה ושנתיים ככל עת לענותם כמ"ש חב"י בשם רבינו מנחם על עשכ המתחדש כנון אלחבק"ד וכיוצא בו אין מברך שהרי פעמים שיכול לרתם כל השנה וסובא במג"א בס"י רכ"ר ס"ד וברכת שרחיינו רשות ופסק ברכות להקל) ועל אפרסקין ודובדובין (רמב"א קירש"ן וויינקשו"ל) רמונים וכיוצא בדרך ברכת שהחיינו (א)

רנה כשבוניס בית גדול של מועצות הקהל שאינו מצוה כמו בהכ"נ אין לברך שהחיינו (פנה"א שם בכת"ס)

רנו כשראה רבינו בפעם ראשונה בעיה"ק ירושלים תו"כ את המבא קדישא הגאון החכם מה"ר שלמה אליעזר אלפאנדרי ס"ט זי"ע (בעל רמ"ה שו"ת מדרש"א אפאנדר) דגם שלא ראהו עדיין מעולם בדרך (א) ברכת שהחיינו (ע' בס' מסעות ירוש' מ) (בעת שנולדד בתו דרכת ע"ר ב רך שרחי נו)

רנד (א) (ו' ש ידקדים ברכת רפ רות או רטלית של מצוה קורם שרה נו) רנו (א) עיין באו"ת סי' רכ"ה דמי שלא דארו עדיין מעולם אין לברך עליו אך רבינו מעמו ונימוקי עמו דתלו בדתרנשות הנפש דבר דמסור לכב וביון שהרגיש שמחד עצומד ער שחפץ לרלג על ההרים ולקפץ על דגבעות ואמר אסודר נא ואראד את המדאר רנדול דזה לחוות כנועמו וכפרט לפי מה שאמר רבינו שהסבא קדישא הי' בו נשמת משיח (במובא בסה"ס שנשמת משיח ישנו ככל דוד ודוד ובשנינו דומן יתגלר בימיו וסובו ויעמוד חי לעין כל) עיין בספרו פנה"א ח"ד בסיום המבטח דסבא קדישא ועיין בשער יששכר חרש תשרי מאמר ישע רב אות מ' ואיך לא יתרגש הנפש אם רואים בפעם ראשונה נשמה נבדו כזה ולא יביר שהחיינו ועיין באכודרס דמברכין שרחיינו על דבר שיש בו שמוחה ורנאה לנוף ועיין בב"ה באו"ת סי' ב"כ דלענין ברכת שהחיינו לא אסרינן ספק ברכות להקל דתלוי בשמחה וכ"כ בא"י רבה בס"י ב"ב סק"א ובצל"ח ברכות דף ס' ע"א ועיין בבגדי ישע סי' ב"ב דחאי ברכה נתקן על שמחת חלב ועיין בשו"ת סנהת אלעזר ח"ד סי' ס"ה ותבין דעת רבינו ונוראי עוד סובר נזח כנוי' לפי מה ששמענו משיחותיו דקדושים מעינן נסיעד וזו ונתרת על לוח לב אנשי שלומי ותלמידיו ואין עת האסוף פה

דיני ברכות פרטיות

רנו בעת שהי' מ' כות עסמרייך אונגארן ביהד כא היורש עצר כהיי דודו המלך חזק, לנכולנו והרבנים ברכו עליו ברכת שחלק מכוודו לכר"ד בשם ומלכות ורבינו (כספרו נמוקי או"ח ס' רכ"ד) כתב על זה שהי' חשש גדול של ברכה לבטלד כיון שאינו בידו (בהי' דמלך) להרוג או להסתחסד (נגאדען) וכיוצא רק להמלך לכדו אם כי דוא ביחוסו עתיד למלאות מקומו שמא ימות היישינן ומי יודע, אם לא יאריך המלך ימים יותר ממנו ול'ש בוד כל העומד וכו' כיון דאינו ברור כנו עכד'ק שם (ובויט מור איך רוח דקודט נורמט מפיו כמו שרי באמת שהמלך דאריך ימים יותר כ' דוע)

רנה דא דמבואר בש' ע' הרואה קברי עכו"ם אומר בושה אמכם וכו' זה דוקא בזמנם שלא הי' נרוג להעמיד צורת ע' ז' על קבריהם משא' כ' עתה שמעמידים הנוצרים צורת שו' ע' ז' על קבריהם ונגדע משו"ת תרומת הדשן כי צורת שו' ע' ז' וע' כ' כשישראל העובר יאמר איהו פסוק שם (גם לננוח) הוי קצת כמו סגולה שמחשיב אותה או שמתירא ממנה כמבואר בזה בירושלמי ברכות ושקלים מהו מעביר קמי אהדור צלמא א' ל' מה איתפלג לה יקר ע' כ' לא יאמר רק בית נאים יסח' ה' כמבואר בירושלמי ברכות פרק הורואה הל' א' שי' ל' כ' על העובר על בתי תפלות דע"ז ובנ"ל בש' ע' סי' ד' סעיף א' (נמוקי או"ח שם)

רנב הא דיש נזהגין כשעובדין על בתי ע"ז מכוזין אומרים הפסוק שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי הרם הוא לפי"ד הירושלמי הנ"ל בסי' רנ"ה יש ליותר מזה שלא יהי' נראה כאלו מתירא ונותן לה יקר ע"ז הפסוק שאומר כאלו הוי לשמירה ולא ראינו ולא שמענו מרבתינו שיאמרו הפסוק הנ"ל מדי עכרם על פתח ע"ז בנ"ל (נמוקי או"ח שם) ורבינו כשעבר על בנין „הגמנסיה עברית" של הציונים אמר הכ' בית נאים יסח' ה' מפני שהוא בית מינות של זרע ישראל ודרש לה פ"א בפירקא ברבים רס' הא דמבואר בש"ע תרואה את חבירו לאחר שלשים יום אומר שהחיינו וכו' וכן ברכת מחי מתים לאחר י"ב חודש בזמן הזה לא נתנו לברך ברכה זו כיון דבעינן דוקא חבירו החביב עליו הרבה כנו' והנה בעוה"ד בנלותינו קנאת איש מרעו ושנאת חנם או תולדה דקנאה וכיוצא ולפנים יסביר לו וינגוב דעתו ודובם ככולם נתפסו בשקר הלז וכשהי' המנהג עפי' הלכה לברך על חבירו החביב עליו כנו' שהחיינו אז יברכו ברכות לבטלה מאה פעמים ויותר בכל יום כי אם לא יברך אז יראה בע"כ שאינו חביב עליו ואז יגרום לו רעה כמסתרו וקנינו או כמצבו וכנהגה וע"כ יתירו לעצמן משום דרכי שלום לברך בכל עת כדי שיראה חבירו שהוא חביב לו באמת ובאמת יברכו ברכה לבטלה לאין קץ ומשום

לאו דלא תשא לשמו הגדול ית ע"כ מנהג ישראל תורה אולי ממעם חכמי הדורות משום לא פלוג שלא לברך כלל בזה כנו' (נמוקי או"ח סי' רכ"ח) רסא על הימים (א) שא' יד עיני לנו איזה דם משישת ימי בראשית ותני ספק ע"כ אם רואה איזה ים אין לברך עושה מעשה בראשית בשם מלכות ומכאן להרחיק בזה את השם ואלקינו כמו שכ' הנה"ק מבומשאמש ז"ל בכמה מקומות לענין ספק ברכה (נמוקי או"ח סי' רכ"ח) רסס אין לברך שעשה חים הגדול רק על חים לאמריק"א ורק אחד שהוא רחוק מנבל ארץ בריסאני"א כמתוך ת' או ת"ק מיל שודאי שם כבר עצם ים האוקיאנוס (נמוקי או"ח שם) ער על ים הכלה אין לברך כלל דד א מין קללה מד שנעשה בגזירת הפיכת סדום (נמוקי או"ח שם)

עניני סעודה וברכות הנהגין

רעא אחר התפלה כשהלץ תפילין דר"ת נכנס לחדרו בעוד שהמלית על כתפו ועם כים תפילין בידו ופשם וקיפל המלית ותניה המו"ת על מקומם והובא לפניו לסעוד לבו במידי דמיון פת הבאה בכיסנין וקודם לזה הלך לפנות ובא ונמל ידיו (בגדאד בכדי לצאת מספס חיוב נמי לפת בגדאד בכיסנין) ודקדק שלא יאכל יותר מכשיעור סעודה שהוא ג' או ד' ביצים (כמבאר בש"ע סי' שס"ה לענין עירובי תחומין) ותי' דעתו דהא דמבאר בש"ע סימן קס"ה סעיף ו' לענין שיעור קביעות סעודה בפת הבאה בכיסנין דצריך המוציא ובהמ"ז דחושבין בזה כמו לענין עירובי תחומין

רבג אם אכל פת הבאה בכיסנין קודם וסמך לקביעת סעודה כגון בסעודת מצוה של ברי"מ וכיוצא הי אוכל רק פחות מכשיעור כזית ואם אירע לפעמים שאכל כזית ובירך על הסמך או הלך והפסיק קצת בהליכה לחוץ לפנות (כדי לצאת מספס חיוב ברכה אחרונה פורם דסעודה) ובא וישב ונמל ידיו לסעודה

רעג לא הי' נראה אצלו שיחי' רעב ומתאוה לאכול ואפי' סעודת פת שחרית שלא אכל עוד כלום באותו יום ואירע כ"פ אחר התפלה שנחאחר ושהת עוד בשיחות קדושות עד לערך שענה או שתיים אחר הצות היום ודפקו עליו שיכנס לחדרו לסעוד מידי והוא לא חשניה כלל ולא הפסיק מסדברותיו ולא הרגיש שצריך לסעוד הלכ וגם בשעת האכילה כ"פ ראינו שלא הרגיש ולא הכהין בין מר למתוק קר וחם מרוב דביקתו לשמים (וע' סי' רע"ס).

רעד בין מעדת הלב דפת שחרית לבין מעודת צהרים נכנס לחדרו לעבודתו בקדוש בסדר היום והי' מודקק חכם לרבים הצריכין לו כמו שיבואר להלן מזה אי"ה ואחר זמן הלך למעודת צהרים וכשהי' אורה מצויין רב או בעה"ב נכבד בביתו יחיד או רבים הזמינם למעוד אתו יחדיו

הער בספר דברי תורה ח"ב אות ב מביא ששמע בשם היהודי הקדוש מפרשיסחא זי"ע שהגיד פעם על מה זה שנוהגים גדולי תורה החסידים כשיפגוש את חברו ג"כ ת"ח גדול יכבדוהו באכילה ושתי' קצת לא כן אצל גדולי התורה האשכנזים המתנגדים מיד יתחילו לעסוק ולפלפל ד"ת זה עם זה והגיד עפי"ד הגם ע"ז (דף ל"ו) גזרו פתם משום שמנם וכו' יינם משום בנותיהם משום ד א (ע"ו) והרי יש לו שייכות ודביקות אחבה עם חברו כ"כ ע"י האכילה עד שיגיע לעבוד עבודתו מכ"ש שמרובה מזה מוכה ממדת פורעניות שיש התחברות לטובה לעבודת השי"ת כשיאכל עם ת ה וחסידים ביחד משא"כ בלימוד התורה בלבד מצינו חז"ל (הניגר פ"ב) ור"ס חיכי למד תורה מאחר ומשני תוכו אכל קליפתו זרק הרי שע'י לימוד התורה לבד לא חי' לו שייכות כלל לר"מ עם אתר אפי' שלמד אצלו משא"כ באכילה שיש שייכות לבוא בברית אחבה כנו' ע"כ נהגו לכבד מקדם לאוהבו במאכל ומשתה קצת כנו עכ"ד היהודי הקדוש הנ"ל ורבינו נותן תכלין לזה מדברי הרמב"ם ז"ל בס' המצות (פ"ע ו') וז"ל הוא שצונו להתחבר עם החכמים ולהתיוחד עמם ולהתמיד בשיבתם בכל אופן מאפני העבודה וההכרה במאכל ומשתה" והעסק כדי שיגיע לנו לתדמות במעשיהם ולהאמין האמתיות מדבריהם והוא אומרו יתעלה וכו' תדבק עכ"ל עיי"ש הרי בפירוש שלא הזכיר בלשוננו חובה בפרשות ללמוד אצלם השיעור או להתפלל יחד עמם בצבור רק להתחבר עמם במאכל ומשתה" הזכיר ביחוד וכדי שיגיע לנו לתדמות במעשיהם וכו' כנ"ל וכן בספרו הי"ד (הל' ריעות פ"ו הל' ב') כ' מ"ע להדבק בחכמים ובתלמידיהם וכו' „לאכול ולשתות עם תלמידי חכמים" וכו' עיי"ש וכתב רבינו עוד מעם לשבת מה שנוהגים לתיות מאוכלי שלחן המלך מאן מלכי רבנן המה האדמורי"ם וזהו החשיבות גדול ששמע כזה סמר אכיו הקדוש זי"ע בשם קדוש א' מדבר מתלמידי מרן הבעש"ט זי"ע שיש ראי' לזה מהכתוב (מלכים א' ז') שצוה דוד המלך לשלמה המלך בנו ולבני ברזילי הנלעדי תעשה חסד ותי' באוכלי שלחן ולכא' אם המלך יצוה לגמול חסד לא' בעבוד המוכה שעשה לו פ"א חנה יצוה ליתן לו סך גדול ורב שיהי' עשיר גדול מפורסם עי"ז ויתפרנס בכבוד בביתו ולא שיצוה לו לאכול ולצפות לשלחן אחרים (שימראו) לשלחנו לאכול בכל יום ויום) אלא ודאי בע"כ שזהו המוכה חיותר גדולה אשר נתן לו תשלום גמולו שיהיו בגיו מאוכלי שלחן המלך עם שלמה בנו וזהו החשיבות חיותר גדול מכל אלפי אלפים דיגרי והב עכ"ל"ה ורבינו

העיר שכן מפורש בירושלמי כתובות (פ"א דל"א) כפי ג' הקה"ע שם מכאן לבית הזה (לבי' דוד רמתי מבוז קה"ע) עכ"ל הירושלמי וכן הוא במד"ר רות עה"ב ויקה בועז וכו' מוקני העיר כנו' הקה"ע בירושלמי הרי בזה מעלת אכילת בית דוד עם הזקנים תמיד כנו' עכ"ד שם בד"ת. רעו נמ"י לסעודה ה' תמיד בעמידה (עין מזה בסידור האר"י ז"ל שכן צריך להיות ע"פ דסוד שחטם ותגנבם מעומר) זמביא במפרז נמוקי או"ח סי' קנ"ה שאכיו הנה"ק ז' ה' גוהג לעצמו להחמיר שהכלי שחי' נוסל (מתוכה שריתה גרולה) תחי' גם מלאה מים עד למעלה ע"ד חז"ל "מלא" חפני וכו' שתחי' מלא גם הכלי ונמל קודם יד ימינו (עין בנמוקי או"ח שם על מה שכתב בס' קב הישר פרק י"ג שבגמ"י לסעודה צריך ליטול יד שמאל תחלה ורמזם תמצא בכתבי האר"י ז"ל ב' במתק"ת לא נמצא בן בכהאר"י ואדרבך כתב שם בסידור תחלה בונת יד ימין שהוא חסד) ונמלה שני פעמים ובפעם הראשון שפך על כל היד עד חקנה חזרוע (א) ובפעם השני רק עד מקום חבור האצבעות לכף ואח"כ יד שמאלו שני פעמים כנ"ל (כיר ימין) ושוב שפך עוד פעם אחת על יד ימין ממנה ה' מתחיל ובה ח' מסיים גם כן ושיפושף השני ידים ביחד והרים ידי וקירך ענמ"י ונגב.

רעו כתב במפרז נמוקי או"ח (סי' קס"ו) שמי שנהג עצמו לומר מומור לדוד ה' רועי וגו' קודם דסעודה יש לומר אותה קודם נמ"י דאין להפסיק בין נמ"י להמוציא וכתב עוד (בסי' קנ"ה שם) שמה"ס לא נהגנו לומר בשעת הנסילה היינו בין נמילה לנגוב (פסוקי שאו יריכם קודש וגו' אשא כפי וגו') שום פסוקים כלל רק הברכה עיי"ש והוא בעצמו לא נשמע ממנו לומר איזה פסוקים או מומור כלל אפי' קודם נמ"י

רעה אחר ברכת נמ"י ישב וכירך על הפת סבל דפרוסה כמלה ג"פ ואכל רק מעט סבל מאכל והותיר ובכונה ודיוק במנין הכפות וכיו"ב (ועין בספרו שער יששכר מאמר ישע רב אות קכ"ב מד שכתב להוריר

רעו (א) עין בסידורי האר"י סידור ד' קאפול ר' שבת ד' אשר וי"ע, רבונה עמ"י חסד שצריך ליטול על כל יד שני פעמים ברצופין ועין מזה במדרכי בברכות פרק אלו דברים דיעה אחר שיש לרמיל על כל יד שני פעמים בנמ"י לסעודה ובטעם רבינו שבפעם השני נמל רס עד קשרי האצבעות נ"ל כיון שע"פ חזו"ר מני אם נוסל לנמ"י שחרית רק עד מקום חבור האצבעות כמל שרביא המג"א בסי' קס"א סק"ב וגם ליטול על כל יד פעם שני הוא עמ"י קבלה רעפ"י הלכה אין צריך ליטול יותר מפעם אחת, ע"כ בנסילת ידו פעם שני שרוא דעת קבלה עשה בזה בחזו"ר שהוא ג"כ דעה קבלה ועין ס"ש בזה רבינו בנמוקי או"ח בסי' קס"א אות ג' שהשכ לדיעה זו רסגי בנמ"י לסעודה עד מקום חבור האצבעות לכף לעיור והא' מסיים הנסילה ביד ימין לא מצאתי מקור לזה ואפשר רחשש לאותן הדיעות שחבינו בחזו"ר דלסעודה צריך ליטול מקודם יד שמאל שגרילי המסובלים חבינו כן כוזהר עין בב"י סי' ד' ומה שכתבתי בזה במאסף לכל דמתנות שם סי' נ"ג ע"כ סיים ביד ימין ודיבן

(ואונינו שמעו זאת ברוש"ר בשנר אחרונר לרסתלקותו מאתנו) שרודיר ע"ר דמבואר בכראר"י ז"ל באותו שש מש פ שגם בכרונר גדולר ולבסוף נעשר צדופי שבא לו ע"י ניוצו ממאכל שדי צריך לתקנו וכשלא תיקנו עוד דתמיאי הניצוץ מדמאכל עד שנעשה וכו' ר"ל מזה נוכל לרבינ עד היבן צריבין ליתו ולרשטר בכל ענין וענין אבל מי יבא בסוד ר ליראיו לחשיג כונת אכילר להעלאה רניצוצין אמנם זאת יוכל כל איש ליזרר כמו שמבואר בש"ע או"ח סי רל"ד קסם בכל דרך רעהו וכו' שבעה ראכילר זאת עבוד לרשי"ת וכיוצא זמן דשמים ירחמו שלא לרשעל ח"ו כאיזר ניוצו רע עיי"ש כדכרי קרשו) אכילתו היתה תמיד בישיבה (אפי' אכילת עראי) ועד אחר בהמ"ו לגמרי

רעם כשסעד א מאנ"ש עמו במעודה או גם לפני אנשי ביתו העומדים מסביב הי מאריך תוך הסעודה כפ בשיחות קדושות ויקרות מעשה מרכבה של הצדיקים וכיוצא עניני הכלל העומדים על הפרק ונוגעים ללבבו הסהור לתיקון השלם ולא השגיה ולא הרגיש כ"פ עד שנקרש ונתקרר המאכל או הסרק וכיו"ב כי האכילה הי' רק מפל אצלו וכשהזכירו אותו על קלקול המאכל הי' משיב מה תרצו ממני רק על תרעבתנות והחוסר לעבוד" ויש לי ענין נהנין יותר מזה (וע' לעיל סי רע (2) (א)

רפ יין לא שתה בימות החול וזלת במעודת מצוה או לכוס של זימן בכרהמ" וכיומא דפגרא כמו ר"ח חנוכה המשה עשר וכיו"ב שתה כוס א או רובו לכבוד היום בשעת הסעודה רפא הי' נזהר מלשותות יין רק מכרם ישראל (א) שאינה צריכה הכשר רפב בעירו בפח"ק משום לא פלוג לא אכל כשר אצל שום איש וכשתלך למעודת מצוה לאיזה מקום הביאו מכעל הסעודה עוף הי לבית הרבנית תחי' והיא הכינה התבשיל והבשר שהובילו בתוך קערות שבביתו למקום ההוא עבור רבינו שיאכל שם או שלא אכל בהסעודה רק דנים לבד

רפא. (א) רבינו מכיא בספרו דברי תורד ח"ו אות י' שמרן הנה"ק משינאווע וי"ע (בעל דברי יחזקאל) הי פעם אחת בכפר אצל נגיד א (בנאליצוץ) שדי' מוחק בכשרות ויד"א ואז הי' תחשש על היינות מאונגארן והי' נזהר שלא לשתות רק מכרם ישראל (אז סא' יר"א מנאליצוץ שקנאו באונגארן) ושם באותו שב כשנהגו לו כוס יין שלא נודע למשומר כ"כ ואז סגר עיגיו בדביקות זמן מה ואח"כ אמר סמוכלני מרכותי וז"ל כי בכה"ג (היטו ברבר שהוא רק חומרא שלא לשתות רק מכרם ישראל ונודע ומשומר כג"ל) יכולין לסמוך על רוח"ק ואז נטל הכוס ובירך פה"ג ושתה והבן

(א) הי מדקדק שלא יהי מונחים הכפות על שלחן מעורב עית שוי"ע (ועיין דרי"ת סימן קמ"א סי"ב).

רפג. וכשהי' בעיר אחרת כשידע והכיר השו"ב שהוא ירא ה' מרבים וגם תראה לפניו סבינו אז אכל בשר בבית המזחוק בחסידות ויראת ה' ובעיירות וכרכים הגדולים משום לא פלוג (אירע שרי' שם על ש"ק לענין נחוצ לצרכי רפואה וכהנה) לא אכל בשר כלל מזביחות שובי"ם דשם (אמ"י המוחזקים ליראים) וכשאתרמי שמה על ש"ק לא אכל רק הגים ומיני ממועטים אחרים וי"א בשר (וע' ד ה ח"ד אות כ"א)

רפר. כשנסע למקום הריחצה והתרופה לרחוק או לקרוב תוליד עמו שו"ב המזהוק ליר"א שיהי' מיוחד לשחוט לצרכי ביתו במשך חומן תחת השנהגות

רפה. מי שנוהר שלא לאכול אווזות המפוטמים אפי' ע"י בדיקה או יזהר שלא יאכל גם עופות שמלעיסין (שפורין אנשימ"ע"ו) אפי' בבדיקה (מנה"א ח"ד בכת"י סי' צ"ג)

רפו. חיי' מדרק שלא לאכול מתבשל שנתבשל בכלים שמבשלים בהם פעם אחרת מאוזות מפוטמים אפי' שאינם בני יומן גם בקערות וכפות כאלו

רפו. הקפיד מאוד בשתיית זונות וכשרצח לשנות מים או שאר משקה יותר מכוס א' שתיה מעט מכוס השני ואח"כ ניתן מחצולות שוב בפעם הג' קצת לתוך הכוס וכזה יצא מידי זונות (וע' בשו"ת מנה"א ח' ג סי' סו אות ב ע"י ש')

רפה. בכל פעם ששתה משקה ממים שפך מעט ממנו קודם השתי' רפט. כשחובא לפניו ירק כבוש (שפורין אינדיק"ס או אימארי"ו) צוה להעביר הקליפה החיצונה מעלי' ורק תוכו אכל וקליפתו ורק רצ' על מידות מבושלין שאכל בתוך הסעודה בדרך בורא פרי תעץ ולא לקח פרי חי לצורך הברכה

רצא. כשהי' על סעודת מצוה והביאו לפניו פת הבאה בכיסנין (שפורין שמרי"ל או סא"ך) לא בירך ברכה לפניהם. ממעט שהפת פוסרתן

ובעת שלא נמל ידיו להסעודה לאכילת פת והביאו לפניו רק מיני מצונות ומזונות ואכל ובירך על המחי' והמסובין שישבו ונמלו ידיהם לאכילת פת על הסעודה חספו שיריים מהמיני מזונות שהותר או הזהיר אותם שלא יאכלו בתוך הסעודה כי אם יצניעו לאכול לאחר בהמ"ו (וכנראה נעמו לחלס דאם הביאו לפניו מיני מזונות באמצע הסעודה של אכילת פת אז הוי דעתו אתכא דבעד"ב (בעל הסעודה) וכדברים הבאים בתוך הסעודה רא"צ ברכה בפנ עצמו משא"כ כשלא הביא הכנה"ב המיני מזונות לפני המסובין בתוך הסעודה רק לפניו לבד שהוא לא אכל פת באותו סעודה אז לא הוי כדברים הבאים בתוך הסעודה שיהי' שייך לומר להמסובין דעתם אתכא דבעה"ב כמובן)

רצב הרומב של בשר שהי' בצק (שקורין לאקשיין או פערמי"ל) וגם קמניות בתוכה צוה לברך (למי שאוכלן שלא בתור רסעורד) על כ"א ברכה המיוחד לו על תבצק ב"ם מזונות. ועל הקמניות ב"ם האדמה ועל הרומב שהכל גם על עור ובשר מוליתא (שקורין קישק"ע) שהוא ממולא עם קמח הי' חושש לברך ביהוד על הממולא שבפנים מזונות ועל העור ובשר שבחוץ שהכל (מפני שאין א' מפל לנבי חכירו כ"א שניהם עיסה)

רצנ על תפוחי אדמה בירך כורא פרי האדמה ולא שהכל

רצד על מעננרי (שטריקו"ס) בירך שהכל

רצה על פרי מבושל שקורין קישק"ע — כרוי"ם בירך שהכל כי אינו ניכר חפרי

רצו על גרויפין (גראפליי"ד) בירך ב"ם האדמה

רצז על מנדנות שקורין נהוג"ם מכמה מיני פירות ודכש בירך כפה"ע חצר דעתו להלכה לברך על מי מעיינות כגון אפענע"ר ביפע"ר וואסע"ר וכיוצא ברוך שכרא מי רפואות וגם מוב להרהר השם (כדברי הנה"ס מבוסשאטש ז"ל כמסע ברכות) ולומר מלך העולם כיון שנמצא בירושלמי ברכות פ"ו הל' ה' א"ר יוסי ולכל מים שהוא צמא לחן (ואפי' דו לרפואה פנ"ט) חשותה מי דקרים (שרם מי סרים) אומר ברוך שכרא מי רפואות ע"כ ולא נמצא בבבלי להיפוך ויש לחוש לה. (הנחות הירושלמי בברכות שם בני"ס)

רצמ צוה כשאוכלין ענבים ואין בו שיעור כזית יש לקפוץ מעט מכל גרניד של ענב כדי שלא יהי' חשש ספק ברכה אחרונה לאותן דיעות שס"ל שעל דבר שהוא כבדיותו (עין בש"ע סי' ר"י סעיף א') אע"פ שאין בו כזית מברכין עליו ושיעור כזית לברכה אחרונה על ענבים אמר שהוא כשאוכל המשה ענבים

ש מי שיש לו כתי מרוח ואכמנאות מזכרי משקאות שיש הרבה קונים ששותים שם ואין מברכים ויש לחוש כזה דהוי כתרי עוברי דגהרא דמן המתם שהולך לשם לקנות תוסב בכאן יותר מפני המהיר בזול או מיסב הסחורה בעיניו או שנותן לו בתקפה לכן עובר כזה מדאורייתא בלפ"ע ע"כ מי שיראה ח' נוגע בלכבו שייבואו הקלים האלו לקנות עכ"פ לא ישמש אותם ויתן להם הקעללנע"ר ולא ימכור בידו להם (נמוקי אור"ה סי' קס"ט) (ועי' בשו"ת מנח"א ח' א' סי' נ"ג ע"ש)

שא קודם בהמ"ז אמר שיר המעלות בשב"ח' את שיבת ציון וגו' ולא על נהרות בבל

שב. להסיר הסכין קודם ברהמ"ז או לכסותו לא ראינו אבל זאת ראינו כי בש"ק אם אירע שרצה א' לכמות הסכין תפיד מאד (עיי' מזה בש"ע

סי ק"ם סעיה ה' ובנאה"ט ושע"ת שם) * אך כלי ריקס צוח שלא יעמוד על השלחן בשעת בהמ"ו (עין מזר קבב דישר פ' ס"ד שכותב כן בשם רש"י)

שנ מים אחרונים נמל רק מעט (א) ומתוך כלי אפי כלי נדולה ששזתי, ממנת נמל, ל דארן (שר מרופא כמוכן) ויא בתך כלי (א | י טי מם אחרונים ברוק ע מנה א ח' ס נ ד)

דש חכום של ברהמ"ו (כשברכו בזימן) הדיח בעצמו מכפנים ומכחין שה כשברכו בזימן בעשרה לא עמד על רגליו בעת שאמרו ברוך אלקינו שאכלנו וכו רק קצת חנביה עצמו לכבוד השם ב"ה וב"ש אין לנו ידיעה ברורה אם אמר קודם ברהמ"ו ואפשר שאמר בחשאי אבל לא שמענו שיאמר (עין מזה סי' קצ"ב שנראה מדברי המחבר שאין לאומד ועין ברדכי משר שם שנומד לזר וזר רעה רש"ל ואור חדש שאין לומר ב"ר וב"ש כלל בין בשלשר בין בעשרה ועין ג"כ בטו"ז שם ועין בכאח"ט שם בס"ס ג' מה שהבא בור חלוסי דיעות לחלק בין זימן ליחיד עיי"ש)

שו בנאהמ"ו אמר רחם ה' אלקינו וכו' ולא אמר תיבת (א)נא

שו בשבת קודש במעודת רעוא דרעוין הנם שנתאריך הסעודה לערך כמה שעות בלילה אמר רצה וגם שחל ר"ח כיום א אין להזכיר רק רצה לבד (א) ונילה דעתו שאפי' אבל כזית בלילה אין לומר יעלה ויבא רק רצה לבד

שח הרחמן הוא יברך את אבי מורי ואת אמי מורתי לא שינה הנסח מעולם גם אחר פטירת אבותיו רקדושים ונבג זאת עוד מזקני הנח"ק בעל שם שלמד זי"ע שצוח כן ואמר לבנו הגה"ק בעל דרכ תשובה כי אמרו חז"ל מכבדם בחיים ומכבדם במותם וצריכין ברכה גם בשמי מרומים עכד"ק (ע | בס | בת שימר אות ק)

שם הרחמן, הוא יזכנו לביאת המשיח' ולא לימות המשיח ואמר מעמו ונימוקו כי לאשר בימות המשיח' אנו עומדים ככר היינו חיים דקרובים ומוכנים לביאתו (וכשאחז"ל שג אלפים ימות רמשיה) בפרט משנת של ה ואילך מזמנו של האר"י הקדוש זי"ע הוי כבר ימות המשיח וזמן בעתה של רגאולה לביאתו ב ב

שג. (א) עין בשמחת הרצל להגאון חיד"א ז"ל (על הגדה לפני בהמ"ו) שמביא כן שלא ליטול ס"א בשפע בדי שלא ליתן להם חלק גדול ומביא שאירע לאחר מעשה נורא שלא רשניה ע"ז וגסל בשפע.

שד (א) חנה בסידורי ספרד וחתגיא וברמב"ם ומחזור ויטרי סי' פ"ג ונוסח רבינו יצחק אור זרוע ה"ר סי' קצ"ט ליתא תיבת "נא" וכן הוא בחדר מר' תרומה ועין מה שכתבתי בזה לקמן בס' שי"א בהג"ת.

שו (א) עין באשל אברהם להנה"ק מכומשאמש ז"ל מחדו"ק שרעתו נוסח שלא להזכיר רק רצה אפי' אכל בלילה כזית וכן הוא בשו"ת שואל ומשיב במד"נ ח"א עיי"ש

שי (א) ידאו את ה' קדושו ונו והפסוקים שלאח"ז לא אמר כלל
שיא בנוסה ברכת מעין שלש אמר (א) רחם ר אלקינו ולא אמר תיבת
נא" ביו"ט יש לומר (ב) וזכרנו למכות ביום הג זה כמו
שמבואר במנ"א (בסי' ר"ח סקי"ט) ולא כמו שנדפס בסידורים ושמחנו"
ביום חג פלוני (נמוקי או"ה סי' ר"ח) וסיים בא"י על הארץ ועל המהיה
(ג) ולא אמר על הכלכלה

ענינים מסדר חיים והלילה

שיב עד אחרי תפלת שחרית סגר אחריו הזלת בחדרו ובקושי גדול
הניה בענין פרמי לבא לפניו קודם התפלה (עין לעיל בסי' כ"ז) אבל
אח"כ קודם סעודת צהרים הי הפתח פתוח לרכים המשכיסים לפתחו
עניני הכלל והפרט עמד כמלאך מושיע וסנן לישראל לזה בברכתו ולזה
בתפלתו לזה בעצתו ולזה בכתבתו לזה בריכור ולזה כמעשה בין
ברוחניות בין בגשמיות מה רבו מעשיו כולם בהכמה עשה גזח לשמים
גזח לבריות ולא ביקש לנפשו אתכת המרגוע כי אם רדף אחרי מצות

שי (א) בסידור משנת חסידים ור שכתי ליתא ג"כ וברמב"ם מתחיל כפירים
רשו ורעבו ופסוק רודו לר' כי טוב וכו' ויותר לא נמצא גם שם. ועין
מזר במחזור וטרי ששם נמצא תהלת דפסוקים ידאו וכו' ופסוק כפירים רשו
ורעבו וכו' ויותר לא נמצא ועין ג"כ באבודרהם ויש שינוי נוסחאות בזה
ושמעתיו שראדמורי מ מוידיםשוב זי"ע ג"כ לא אמרו ידאו דס סימו עושר
שלום וכו' אמן (כמו שנדפס במגרני דר ס מדרי"א זי ע)

שיא (א) בן רוא בסידור ר"ע נאון כסוף סדר דגנר ונוסה דרמב"ם ומחזור
ויטרי ובעל דלכות גדולות ליחא תיבת נא" ועין לעיל בסי' ש"ו
כנ"ר

(ב) נוסח ושמחנו ביום חג פלוני דור יש לו ג"ב מסור כסור ובאבודרהם
הנהגת מגרנים אך נוסח ורא"ש וכן כתב בב"י בשם מחז"ל לומר וזכרנו
למובד ביום חג פלוני וכו' וכן מבואר בסידור התניא

(ג) לסיים ועל רמחי ועל הכיכלר בן רוא נוסח הסוד ולכוש וכן הוא נוסח
אבודרהם ברל ברכות שער ב' ובעל רתויו"ט בד"ה פ"ו דברכות נמשך
בזר אחר הלבוש וכן סיים המנ"א נוסח ור אבל חב"י כתב על דמור שמח"ג
ורמב"ם וסמ"ג מוכח בהדיא שלא לתתום רק על המחי' ועין בח"ג בפנים
שרביא ג"כ דנוסה על רמחי' ועל הכלכלה וסי' מ וסר רב פיאס רבין רוח חתים
על הארץ ועל רמחי' ע"כ וכן הלכה עכ"ל וכן רוא נוסחת חרי"ף וררא"ש
וכן נמצא בשם דבינו הנגאל הובא בש"ל ואור דיעו וכן תביא בש"ל בשם רש"י
מספר הפרדס וכ"כ חרי"א"ז שנוסה זה עיקר וכן הוא ברדקת וכל בו ור"י וב"ם
בהדושי דרשב"א ועין במסור חיים להנאון מליאס ז"ל שט"ס במנ"א במה
שסיים ועל הכלכלה ועין בדאב"ן סי' ס"צ ששם הנוסה כהמדר עכ"ל רעת כל
ראשונים הנ"ל אינו כן ועין בשל"ר ובסידור התניא שדעתם ג"כ שאין לומר
על הכלכלה וכן מבואר בטנהני הגר"א שלא אמר על הכלכלה ויש נוהגין

שאינו לחם דורשין ובחריצת ידיהם הלך ועשה פעולות נמרצות בסתר ובגלוי קמא קמא דמאי לדי עשוים באמת וישר לפי הענין והזמן והמקום

שיג. כשבאו לפניו למסירת פיתקון עם כסף הפדיון (כנהוג) לא בניקל לקח מהם כי אם ה' מנפה ב' ננפה תשורי מראש אמנה אם אמנות אומן בקרב איש ולב עמוק המקריב נפשו בשאלתו ובקשתו ושלם יהי מסחללי ש"ש בפרהסיא מאיזה כתות ומפלגות המתחדשות בימים ההם ומכש"כ שיחי' בכלל שומר שבת כדת מחללו (א) איש על מחנהו ואיש על דגלו והי' דרכו מאיש כזה שהי' נהשד למחלל שבת ח"ו לבקש הכמחות בתקיעת כפים קבלה על העתיד שישמור שבת כראוי ואם הכמיתו מיד קבלו בספ"י והאציל לו ברכה וזולת זה גם כשנתנו לו עפרות וזה ח"י משליך מעליו ולא רצה ליהנות מכסף תעובות ושימורו ואת נדעיה למכביר הלא היא כתובה בספריו חק' בכמה מקומות. וגם לא לקח כסף פדיונים סכאבי לב ודאבי נפש של צרת רבים בעת המלחמה ושעת חירום הצבא רק קרא הפיתקאות עם הצעת בקשתם וחזויר את הדמים כסף ישיב לבעליו ויסאן לקחת ואמר מברכות פי תתברכו אבל חס ל' לורעי דאבא לעשות עסק מצרת ישראל (עיון תולדות רבינו אות פ"ה) וגם כשבאו אודות חולי מסוכן מאוד ר"ל אמר כ"פ שאינו לוקח עתה חכסף כי אם אחר שיעזור ח ויתרפא החולה יביאו הפדיון וכהנה בודכיו ועניניו לאין שעור*

שמשוימים, ועל רמחי' ועל רכלכלר אן אומרים" ועיון בזכרון מנחם הנספח לסדר לקומי מדרי"ח ששפע בשם הנה"ס מו"ר אברם יהושע פריינד וצ"ל אבר"ס אינטערדאם בשם מרן רנר"ס בעל רבדי יחזקאל זי"ע שאינו נכון שאם אומר כן אין רשאי לענות אמן אחריו כמ ש בשע"ת סי' עכ"ד דאם סיים הש"צ מן אברם ורתחל תיכף אתר נכור שוב אין רשאי לענות אמן

שיג. (א) בין עובדות רבות כאלו אידע פ"א כשהי' בפארלמבא"ד ובאו לפניו נבידים אדירים מאמעריקא ורצו ליתן לו הון רב (בשפעם שמעו הטוב שהולך ונודל בכל המדינות) ורבינו דיבר עמם דרבה ומתוך חסידה ורדישה נודע לו שאינם שומרי שבת (והם בתינוק שנשבר לא ידעו כמעט את מוסם בזה) לכן גם לנודל הצעתם לא רצה למבל מהם אמי פרוטה א ואח"כ תניד רבינו בי בש"ס באמירת ישמחו במלכותך שומרי שבת וכו נפל ברעתו כ"פ כי בשלמא איש סוחר תעוסק במסחר וספני או בעל מלאכה וכיוצא שבהניע יום השבת סוגר חנותו ושובת ממלאכתו נסרא שומר שבת ו לכל להיות שמח כחלפו שורא מדרש שביעי כי משליך מעליו ררוה והנאת כסף שהי' יוכל לידנות מפעולותיו ועניניו כשבת משא"כ איש כמוני שאינו לא סוחר ולא בעל מלאכה גם ככל ששת ימי המעשה ובמה ניכר וישמח במת נודלו ביום השבת להבחין בינו ובין ששת ימי המעשה אבל כשזכר שאינו מקבל גם עפרות זהב באם הנותן מחלל שבת קודש מטיא רח נחשב כאלו מענני את השבת ומסדר אחריו בעד כסף שמשליך מעליו רק כשביל מרשותו ונתמלא שמחה כלבבו באמת לומר ישמחו במלכותך שומרי שבת וגו' שורא עי"ן בתוך מערשי שביעי כנו' עכתר"ה

שיר גם אותן שמצא את לבבם נאמן לפניו לקבל מהם פתקאות עם פדיונות חי' אצלו ראשית חכמה יראת ה' לתקן תיקון הנפש בתוכחת מוסר לילך בדרכי התורה והאמונה כמסורת אבות וב"פ אירע שעמדו על פתחו נדיבי עם מחוקקים ונגידים והמתינו ליכנס לביתו והוא נשתהה והאריך בשיחותיו עם א' בעניני הדת ותיקון הכלל וכיוצא ולא חש על בל כי העיקר חי' בענינו כבוד שמים ולקדש שמו ברבים שמו דרכו חי' כ"פ ליתן לאנ"ש הבאים אליו עניני סמי רפואות שהי' לו ידיעה רחבה ובקראות כזה וכתב על נייר בלשונם (לאסי"ו) את שם הרפואה ונתן להמבוקש עפ"י המקובל בידו ועיין בספרו דברי תורה ח"ה אות ק"ה וז"ל ראינו אצל הצדיקים רבותינו שבגולה הפועלים בתפלתם בשמי מרום ובפרט בעד החולים וכמבואר ביו"ד ח"ל ביקור חולים שילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים ועכ"ז חמה נתנו לו פטילות סכעיות וכתבו לפעמים סממני רפואות ופעמים נראה משום שנותנים להם פדיונים ולא רצו לקבל מעות בעד תפלתם לחרופא הנם ית"ש וגם שהוא בכלל מה אני בהנם וכו' ע"כ נותנים רפואות סכעיות וע"ז מותר לקבל פדיון וכשהו"ל אסיא כמגן מגן שויה וגם כשיושע המבקש לא יחי' המתפלל ח"ו מתגאה ולומר כי בכה צדקתו עשתה תפלתו פירות ונענה וכשהו"ל (בתענה דף ה') ילך אצל הסיד שכבוד וירבה עליו בתפלה ואם לחש ועלתה בידו ומגים דעתו מכיא אף לעולם עכ"ל הנמרא וע"כ כשנותן לו רפואות סכעיות לא יוכל להגים דעתו ולומר כה צדקתו עשה ורק שהוא חכם במסמני חכמת הרפואה כיון יפה וכמה רופאים איכא בשוקי וכמובן עכ"ל

שמו פור נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד כהפלגה יתירה ועין יפה מלבד הצדקה לרמבעה"נ שנתן כ"פ ביום (עיי' לעיל בס' כ' כ"א) נתן מסמו כ"פ לעני הגון תבא לפניו בפרט לבנש"ק ות"ח בלי מספר ובלי השבון רק לקח מלא חפניו מעות מהשלחן או מארגו ונתן ביד רחבה ומלא (ועי' סי' התרע"ד)

ופ"א במקום הרחצד באתה לפניו נבירד אחת עם פיתקא ופדיון והוא כפראו והביטו בתוך הכתב התחיל לדרוש ממנה אם היא שומרת שבת ובשאלת פיה ואמרה הן ואמר רבינו שרואה על הקווימ"ל דבר מסא (עין אנרא דפרסא אות כ"ה) וחצר עוד אולי יש לה איהו שיתוף במסורה שהוא מחלל שבת וחשיבד לא רדש עוד היטב עניני תרלכותי אכן נודע דדבר זהודית כי נישאת לערל ר"ל והתנית עמו לשמור שבת בביתה בסגירת החנות וכיו"כ (שמכרח שבוה יצאת י"ה למדור את חשרץ ר"ל) ושאל אודות הוולדות שיש לה ממנה אם הם גיטולים (כי נכרי שכא על בית ישראל הולד כשר) ואמדה לא כי אם כתבה אותם בפנקס הולדת (מאמריס"ל) שהמה יהודים. ורבינו כשמעו מיר דחא אותה ואת כספה ואת בקשתה לגמרי וישו מעיו שניצל ממסון שלא כיושר

שיו מבוס קצוב הנון חילק לכמה עניים חנונים ולאמנות ויתומים שבקיר מדי שבו בשבוע אשר שלה באמצעות נאמן ביתו וכשלא חי מעות מזומן אצלו לזה לעצמו עוד בתחלת השבוע שיהי לו ליתן לצדקה למלאות את תפקידם של חנ"ל וכשנעשה בע"ה גדול (עין בצואתו דטרויה אות ו') דיברו על לבו מאנ"ש לקמץ מדמי הקצוב צדקה חלוו ושאר צדקותיו האפשרות כדי שלא יעלה בהקפת כל הראש והוא לא שיגר ולא פחת (רמעות שבו שיה יהלס ככל פעם ב כס ב)

שיח כשנתן צדקה בשעה שישב על כסאו גם בשמסר לשלוחו (כנ"ל) לחלק הצדקה חי קם ומרים את עצמו קצת מעל הכסא לכבוד

המצות

שימ בלילת לא נתן צדקה (פורם חצות) ועיין בספרו דברי תורה קמא אות קי"ז לענין צדקה חסובא בגורי האר"י ומובא נ"כ בברכי יוסף סי' רל"ה ומקורו מירושלמי (פאר פ"ה רל' ח) שאין ליתן צדקה בערבית כי אז הוא לילה והדינים גוברים ויש פחד מאחיות החיצונים וזה דוקא במצות שאינה עוברת שאין נ"מ אם יתנו בבוקר אך אם הוא מצוה עוברת אסור לפסור את העני רק טוב לנהוג בזה כמו שנהג מרן הגה"ק בעל דברי חיים אשר היו עניים בני ביתו תמיד לא יחשו כנודע וכשהי מצמרך ליתן בלילה שלא הי יכול להסתין עד הבקר הי אומר לו אז קה לך על חכמת כלה (כשרי זו הצורך לעני או) או לדון דרשת או על הוצאת הדרך וכיוצא כפי הענין כדי לאפוקי שלא יהי סתם צדקה רק בדרך מתנה וכיוצא ואז אין חשש בלילה נ"כ והמצות מקויים ממילא עיין שם

שכ אחר אכילת צדדים הי ישן ונח כמו שעה בכדי לתדש כוחותיו והועמד כלי עם מים לפני מטתו כמו בלילה (עין לע"ל סי' ג')

שכא כשאיתרחיש נסיעה לדרך אחצ"ה ובין הערבים הקדים להתפלל תפלת מנחה ביחידית (א) בביתו עם תפילין דר"ת (עין בספר דברי תורה קמא אות ק"ד) והי אז סגר תוך חדרו שלא יבואו לפניו בעת

שכא. (א) פ"א בשנת תרצ"ב כשהי רבינו בימי תפיץ במרחץ יאכיססטרא"ל שדא סמוך לנבול מדינת אשכנז ורדכו הי ליסע מחוץ למקום דתרומח לאיור יער ושדר לשאוף אויר צח ופע"א אוה למושב לו וליסע בסכוון למעבר לנבול על אדמת אשכנז (ודי' לו ולמשמשיו תעודות מסעות כראוי עמחם) על איור שעות וכן עשה ונסעו למקום ישוב הגסרא בלשונם היקעבאר"ע (כמדינת אשכנז) וכשהגיע לשם ונכנס לאיור אכסניא וצור למשמשיו ואנשים להסתין ולא לילך אחריו ודא דמד קצת דרכו בשדה (והאנשים עמדו למרחוק קצת לראות מר יעשה שטר) במקום שאין עובר ושכ ועסר לרתפלל תפלת מנחה ונשתהה בחשפ"ע זמן רב מאוד ררביד יותר מהרגילות וריו צופים מסרחס וראו שפניו נתחזרו ממש נשתנה צורתו ודסעות נשרו מבין דימי עיניו עד שפסע הפסיעות לאחריו ואמר עלינו ונכנס למקום הבית ורחצר שעמד האויס"א ומשמשיו ורכירו וראו כו כי איננו במקדם כי הי' רבוס ומשוטט ברעיונותיו

ההוא וכן עשה לעמים אחצ"ה כשהי' על מרכבת הקיסור כדרך הגיה תפלין דר"ת לתפלת מנחה ביחודית.

שכב זמן תפלת מנחה הי' מאחר עד שתגמר בסוף שיעור בין השמשות שהוא ע"ב מינוט מראיית שקיעה"ה מתחת האופק שלנו ומעט כתב בספרו (מוק או ח ס פ"א) ששמע ספר קדיש אבי רנ"ק זי"ע כיון שתפלת מנחה הוא התגברות הדינים ר"ל ולהלחם נגדן על בן ממשיכין ומאחרין כל מה שאפשר על פי הלכה ועיין בספרו (מנח"א ח"א סי כ ג) שהגה"ק משינאווע שמע מפה קדוש רב שד שלו"ם מבעלו זי"ע כיון שתפלה דרבנן ע"כ אפשר להקל ולהתפלל מנחה כל בין השמשות עיי"ש

שכן במנחה לא אמר תחנון כלל ומעטו מכבאר בספרו (דברי תורה ח"ג אות פ"ג) כיון שמתפללים מנחה בין השמשות (כנ"ל בס' שכ"ב) וכשמגיעים לתחנון הוא ע"פ הרוב אחרי שיעור בין השמשות דהוי לילה בודאי אין לו שחר לומר אז תחנון גם סכנה הוא ר"ל וכמבאר בסידור תאר"י וז"ל דגם במנחה צריכים ליוזר ביותר האומרים נפ"א או מפני שאז כבר שליטת החיצונים משא"כ בשחרית, מכ"ש בערבית היינו שהוא לילה כבר שהדינים גוברים ואפי' פיסוס הקמורת אין לומר אז כמבאר בהאר"י ז"ל מכ"ש תחנון ונפ"א שהוא סכנה להיות ח"ו מוריד ולא יעל וכמבאר ג"כ במנ"א (סי' קל"א ס"ט) וכותב שם רבינו ששמע מפה קדוש מרן הה"ק משינאווע זי"ע כי בנו הנפלא הגה"צ ר' נפתלי זצ"ל (בע"ס אייר שיוזר) נפטר פתאום ר' ל (ב סי נעור ו) (א) בעת נפילת אפים במנחה (שגרנו שם בטשערקעס ברוסיא לומר גם במנחה נפ"א) ומיפר בשבחו שהי' אדם גדול וקדוש והמ"י מענין הסכנה או בנו עכד"ק

שכר כשהי' בירושלים עיה"ק ושם כמעט אין שום בין השמשות ניכר כי אם כהרף עין יום ולילה זה יוצא וזה נכנס ורגילין להתפלל שם מנחה בעוד היום גדול ומפסיקין תרבת בין מנחה לערבית ורבינו שהי'

מ חזי כדואג ונאנח על איזר דבר ולא נשמע מסנו דיבור מאומר ונסעו מיד חזרה מעבר לנבול למסוסם דראשון זיאכ מסדא"ל וידי לשנר אחתה שדי רבינו שוב באותו מרחץ (זאכיסטריאל) ונסע בדרכו אתר צדדים מחוץ למחגר לשאיפת אויר ומשמש בקדוש הורא ואמר לו מרחק "כי שם במקום ההוא עמד רבינו בשנר העברה להפלת מנחה בארץ אשכנז" (שדיו רואין המקום והנבול שם רגם שנסעו רק מעבר הזה לא במדינת אשכנז) והוא החזיר פנו ולא רצה אפי' להביט מסרחס כלל ודיבר בקדשו כי לא יוכל לראות בהמדינר של אותו רשע צורך רידורים ד רע ובעד עפרות זהב אם יתנו לו עתה לא חי עושה זאת שוב פעם שנית לבא לארץ ומקום החוא ולהתפלל שם עכ"ד והמשכ"ל בין מד עסקו דרכיו ועקבותיו לא גורעו

רגיל להתפלל מנחה וערבית סמוכין זל"ו ממילא הי' נראה הדבר רחוק להתפלל מנחה כ"ב סמוך ללילה ממש והגיע לאוני הנאון הסבא קדישא ההכם מהרש"א אלפאגדרי וצ"ל והגיד לרבינו שלא הוטב בעיניו לאחד כ"כ זמן מנחה וכשבא רבינו מאה"ק לביתו התחיל זמן מה להקדים בתפלת מנחה בעוד יום ולהפסיק קודם ערבית הרכה אבל אח"כ חזר הזמן כנראשונה ואמר בפשטות שאינו יכול לזרז להכין עצמו בחקדם כ"ב לתפלת מנחה ולשנות ממנה אבותיו ורבותיו הקדושים מזה שהתפללו מנחה בסמוך ללילה ממעמם ונימוקם עמם*

שבה תפלת מנחה וערבית בחול התפלל בע"פ לא מתוך חסידות וסדר חבריות של הקרבנות דייג כמ"פ אך גייה דעתו בפירוש לאחרים שלא יתנו בזה כבודו (ומר עמנו מחשבותיו) ופסקי ה' צנאות וגו' שלאחר הקרבנות הי' נשמע כ"פ מפה קדשו שחזר ואמר הרכה ותרבה פעמים

שבו בין מנחה לערבית הי' לומד משניות בע"פ וגם משניות בר"ת אותיות נשמה גמ המשנה פ"ד דזבחים לשם ששה דברים וכו' (א) די מקפיד שלא יתפלל ערבית וברכותי רק אחר ע"ב מינוטין משקיה"ח (נמוקי או"ה ס ר"ד ע ש באריכות)

שבו תפלת ערבית בחול מתחלת התפלה (א) הי' מתפלל בעינים סגורים

שבת אמר חנוסה אשר בדברו מעריב ערבים בחכמה פותח שערים בתכונה משנה עתים וגו' (כי מלת כתכמה"ת פאי מלמלת וכו' כתבונה"ת ולא בהכמר פותח שערים ובתבונה משנה וכו') דכן מבואר בשער חכונות בנוסח התפלה שהוא מכתבי האר"י ז"ל המדויקים וכמו שכתב בשלמי ציבור בשם האר"י טובא כשע"ת (נמוקי או"ה סי ר"ו)

שכמ השכיבנו (א) אבינו לשלום (ולא השכיבנו ה"א) גם דקדק לומר ותקננו (בעצת טובה) התי"ו דגושה ולא רפה (וכנה באסידת עלינו הי

שכו (א) עיין בשער הכוונות ובפרע"ה ובסדורי האר"י ז"ל טעם עפ"י הסוד שצריך לדיות בתפלת ערבית עינים סגורים מתחלת התפלה עד סוף שמ"ע משא"כ בשחרית מנחה אין צריך רק בתפלת שמ"ע לבד שכמ"כ (א) נוסח השכיבנו "אבינו" וכו' הוא באבודיהם והוא נוסח סדורי ספרד והאר"י ז"ל והרמ"ס והתניא וכן ראיתי מובא שכן הי' במידור מרן הבעש"ט זי"ע שכתב לו תלמידו חז"ס הר"ד נחמן מברדינא ז"ל וכן נהג הנה"ס הרב שר שלום מבעל זי"ע מובא בספר עתרת שלום. אומר "לחמן" עולם וכו' בתי"ו דגושה שלא יהא מיתזי באומר "למכן" ת"ו וכן בתפלת יו"ם ושמהו "כתיקונו" בתי"ו דגושה מטעם זה)

(א) ועיין בדין חייב אות קט"ו שכתב שסמול ללמד דמשע דזאת בכל יום וסמול נגד מחשבות ורות בעת התפלה וכדצא.

של ברוך ה' לעלם כ' (א) אסרו בכל לילה ז' לת במוצ' ש' וי' פ' ובחזת"מ ובלייל מ באב (משום דנמרא מועד) ובלייל פורים ושושן פורים. וכשבא רבינו חזרה מאח"ק על הספינה בליל יום והי' שם א' מירושלים שהתפלל לפני התיבה ערבית ורצה לדלג ברוך ה' לעולם וכו' (כסדר ירושלים) וגער בו רבינו מאוד על מה עשה ככה לשנות ממסבע שפבעו חכמים מנהג אבותינו בידינו שלא לדלג ברכה זו (וד' אומר בישיבד)

שלא בתהלת חלילה הי' לו קביעות שיעורין ללמוד ולכתובת ד"ת. ולשעות מאחרות הי' פותח שער לדפקים ומשכמים לפתחו וענינים הנחוצים וביום ב' זה קבע ללמוד שיעור עיון (סוגיא) עם תלמידיו בני הישיבה בימות החורף בלילה ובימות הקיץ ביום לפנות ערב. וכשאתרחיש נסיעה השלים לימוד השיעור עם התלמידים ליום שלפניו או לאחריו

שלב סדר לימודו בגמרא מדי יום ביומו הי' בשני מסכתות באחד למד גמרא עם רש"י בלתי תוס' ובאחת למד עם תוס' תמידין כסדרן למדו בזה לא הי' על סדר פרשת השבוע דייקא רק למד כסדר (א) במקום שעמד גם שהוא בפר' אחרת.

שלג כשלמד עם התלמידים בשיעור עיון הי' על דרך הפלפל בעסקות ולפרק כדרכה של תורה אבל כשאירע פ"א שלמד עם בני הישיבה שיעור פשוט לא רצה לפלפל בהדורו ועומק ואמר כי זה רק שיעור פשוט ללמוד ולהבין ג' ברי' ג' אתר הגמרא עם פי' רש"י תוס' (ועיי' סי' התפ"ד)

שלד הי' ניעור ולמד או כתב הידושי תורה עד אחר חצות לילה וברוב פעמים עד שני שעות ויותר תאיר נרו ועבד עבודתו בקודש והי' נכון בעיניו יותר טוב להיות נעזרים עד אחר חצות מלהגיה א"ע לישן קודם חצות כבדי שיוכלו לקום בגיל קודם עלות השחר כיון שע"פ זה"ק יש להיות ניעור בחצות סמך ולכן הוא נהג תמיד כנ"ל ואירע כ"פ

של (א) עיון במסר משמרת שלום לחה"צ מסידיאנוב ז"ל בסי' כ"ג אות ב' שמביא שיש בידו בתים מהס' ר"פ מסאריץ זי"ע שמביא ששה"ס מין הבעש"ט זי"ע רחמיך מאוד לומר כבוד ר' לעולם או"א

שלכ. (א) אנב אזכיר כאן דבר פלא אשר זאת מצאנו ראינו אחרי המלכות רבינו רמדוש זי"ע כי מונה התיבת נייד באותו דף שעמד בלימודו בזוהר דק' באחרית הימים והוא בפר' יתרו דף קע"ו ע"ב (דפוס אזמיר שנת תרכ"ב) שם מביאר (מעלת יום תשבת ודמילכות משר רבינו) ובהאי רצון אסתלק משה נביאה מחימנא קדישא וכו' בהאי ומא כל שמתחזן דעדיקא מתעדין בתפוסאי עתיקא קדישא וכו' ולפלא סימנא מילתא שזוהי הי' סוף לימודו של רבינו רועה ישראל בזוה"ק מהסתלקות רעיא מהימנא רישאל במרם עלה למרס זי"ע.

גם אחרי שכבר קרא ק"ש (שעל דמסד) לפני השכיבה שב לעבודתו ללמוד או לכתוב ה"ת שעלה ברעיונותיו המהורים ובספרו (נמוק או"ח סי' א) דעתו להלכה שת"ה הנעורים בלילה כדאי צריכין לדקוק שיהי געורים ושלא לישן אז וגם זה נקל ביותר לקיים כדאמרינן ביומא (דף כ"ב ע"א) שאני מינני ממיקם עיי"ש ועיין בספרו דברי תורה מהדורא קמא אות ס"ה שכ' (בשם צריס ס) כי טוב להיות ניעור בלילה שעד א כבן אדם ממה שיהי ניעור שלש שעות כבחמה והיינו נרדם ולא יוכל לבוין דעתו לה כראוי מחמת שתקפה עליו שינתו ע"כ כל ערום יעשה בדעת שיהי מזהו צלול כפרט בעת לימודו להלכה ועיין וכל לבבות דורש ה' ולא יקילו עיי"ז להתנרה בשינה הרבה ויאמרו כי לחזק את מוחם באו ועיי"ז יתגברו בתאוות עוה"ז ולא לעסוק בגין התורה והלא מיעוט שינה הוא א' מהדברים שהתורה ניקנית בהם כמ"ש באבות אלא שיעלם מעגלותיו לש"ש כרשכל ודעת וכו' עכ"ל"ה עיי"ש"ה

שלה סדר תיקון הצות לא ראו אצלו בגלוי כי אם נראה ונשמע כ"פ בעת החזק מנשיקות פיהו כינו לבין קונו כבן המתחמט לפני אביו הרעוררות אהבת נענועין והתמסרות בנינוני חשק נמרץ על גלות השכינה ובנש"י ופסקי תפלות על הנאולה שלימה כ"ב וכ"פ הי' סגור בחדרו בזמן הצות לילה והקפיד שלא יהי' איש אתו ועקבותיו לא נודעו (ועי' למען בחדשי תמוז אב)

שלו כשהי' ניעור עד אור הבוקר הי' קורא קריאת שמע של שחרית פרם שהלך לישן (וכשם אמר ס"ש בהתפילין כנ"ל סי' י"ד) שלו בשבת ויו"ט אין אומרים תיקון לאה כלל ובר"ה ובימים שאין אומרים תחנון אומרים רק הסו' כלא ה' שדם "כאיל"לה הארץ „אלקים יחננו "הללו" אודה ה' (דברי תורה ה"ג סי' כ"ג)

שלה כתב בספרו (נמוקי או"ח סי' תקפ"א ודברי תורה קמא אות ע"ו) מד שנמצא בברכי יוסף סי' תקפ"א סק"ג ובמסמא אפרים שם מי שרגיל לומר תיקון הצות וקם בעת שהציבור אומרים סליחות ויהי צריך לבטל תיקון הצות טוב יותר שיאמר תיקון הצות. דעת הר"ו (בכתי"ס דגה"ס מהרי"א מסמארנא ו"ז) אינו כן מפעם דהא גם תסליחות הם תפלות ובקשות על צרות ישראל והתעוררות על גלות השכינה וצרות ישראל כמו תיקון הצות אך יש להם מעלה יתירה שאומרים עם הציבור ע"כ בודאי תסליחות עם הציבור עדיף

שלם תקפיד שלא יהיו החלונות שבחדרו (א) פתוחים בלילה שם. למעודת הערב אבל תמיד רק מאבלי חלב וזלת כלילי שו"ס וחזו"ם וחוכמה וכדומה כמובן וגם אחרי הד' צומות כמובא לחלן אי"ה בעניני תענית (ועיי' פי תרס"ח)

שלם (א) מסודו מספר מעבר יבם (שפתי צדק מאמר א' פרק כ"ו) 2

שמה כשהולצין המנעלים בלי נגיעה בידיו אין צריך נמ"י (נמוקי או"ח סי' ר')

שם. הקפיד שלא יהי' מנעלים (א) תחת המטה

שם. הי מקפיד מאוד שלא יניחו האנפלאות (ואפי"ן או שמריטס"ף) בתוך המנעלים בחליצתן וגם שלא להניחם על הארץ רק על הספסל כמו שאר מלבושים (א) ומעמו לא שמענו

דשם דעתו נראה (בנמוקי או"ח סי' נ' סק"א) ליתן צדדי המטה בין צפון לדרום וראש המטה ורגלי בין מזרח למערב הגם כי בחדר מפתח של רבינו לא רצה לשנות בזה מכמו שהי' אצל אביו הגה"ק רצ"ל ומטעם הכמוס עמדו אך בדירתו הקודמת שהי' לרבינו (עוד בימי אביו) הי' כמ"ש בנמוקי או"ח כנ"ל

שמה בשעת חיונו אין להסיר המלית קמן כמו שמבואר בשער הכוונות למרן האר"י שאין להסיר הס"ק זולת במרחץ הגם שאין נראה כן דעת הראשית חכמה שער הקדושה פט"ז ולמד כך בדברי התיקונים תקון נ"ח מרן הראשית חכמה פסק כן לפי שודאי קבל כן מפי רבו הגה"ק המקובל מחר"ם קורדובורו ז'ל ואנחנו ג"כ נעשה כפי שקבלנו ממרן האר"י ז"ל שכתב לפי עולם התיקון שאין להסיר הס"ק ואנו נקראים תלמידיו שקבלנו סכלת האריו"ל (מנה"א ח"ז סי' ל בכת"פ*)

שמו חזתיר על מה שנאמר בסידור (ר' שבת) האריו"ל דהיוצא מבית תבטא קבוע אל ידווג אח"כ עד שעה שלימה ורבינו אמר להחמיר

שם (א) עיין כנס ב"ב נ"ח ע"א מטר של תלמידי חכמים כיצד כל שאין תחתיר אלא סנדליו בימות רחם ומנעליו בימות הנשמים ושל עם רארץ דומה לאוצר בלום ע"כ ונראה שאין איסור במנעלים תחת המטר וכפי הנראה שדעת רבינו שחשש למ"ש בספר עבודת רמורש לנאון חיד"א ז"ל (בצפורן שמיר סי' ז' אות קי"ב) שאם יהי' סמוך למראשותיו מנעלים או מכנסים וכיוצא ינביר כתם לרכשילו ח"ו ע"כ.

שם (א) אפשר לומר דעת רבינו ע"פ דמבואר בסידור המרת ישראל למחרת"ו ז"ל ככונת יו"ב וכן בפרע"ה (בשער יום רכפורים שער כ"ו פ"ר) במטעם שאסור ביו"ב מנעל עור שרוא סוד כתנות עור של אדר"ר משבא רחויא שהוא החומר דוח שרוא מצד הקליפות כנודע אשר עליוס נאמר רגליה יורדת מוח עכ"ד ועיין ג"כ בסידור ר' קאפיל ז"ל בכונת יו"ב שהמנעלים של עור ריינו קליפות כריאר וגורע ג"כ מהאחדונים לרכלה לענין טומאת המנעלים אפי' לבשה פעם אחת כבר שורה טומאה עליו עיין מזה בספרי מאסף לכל המחנות סי' ד ולפי"ז אפשר לומר טעם נכון שאין לרגלי האנפלאות בתוך המנעלים שהם אינם שייך להקליפות כמובן ובשלמה כשהוא מלובש ברם יש אור מקיף בין ראנפלאות למנעלים במבואר בשער חבונות (שער חו' בענין לבישת חבניס) ובפרע"ה ובסידור האר"י ואין כלם כח להסתכל ולהתאחז באור המקיף כי אור המקיף גדול מאוד ומטמא את עיניהם עיי"ש משא"כ כשהלצו אין שייך טעם הנ"ל כמובן ולכך אין להניחם במנעלים שהוא של עור

דרכי ענינים מסדר היום והלילה חלים ושלום קי

אפי' כשלא נפנה רק נכנס לביה"כ או שנפנה שלא בביה"כ ועוד הוזהר לקיים כמ"ש (כס דור דנ"ל) ליטול ידים קודם ולאחר חזיונו ונס לשפוך מעט מים לפני ספרו לאחר חזיונו

שמו כשיצא בלילה לפנות לבית הכסא (הנח שרביה"כ הי' סמוך לדירתו על רמעה) לא הלך בעצמו רק עמד שומר בסמוך

שמח ברכת הספיל בדרך אפי' אחר חצות בעת שכבר הי' שוכב על ספרו קודם השינה ולא הפסיק בדיבור בין ברכה לשינה(א)

סדר קרב שבת

שמע כליל ששי אור ועש"ס למד חומש עם רש"י בפר' השבוע וגם עסק אז בסתרי תורה

שנ בכור אחר תפלת שחרית בתפילין דר"ת העביר הסדרה פר' השבוע שנים מקרא ואחד תרגום ולא אמר התרגום אחר כל פסוק רק אחר כל ענין כמו פתוחה או סתומה וכשלא (א) הספיק חזון השלים כליל ש"ק

שנא בסעודת צתרים עש"ק לקח חלה שלימה ותחיל להתוך בה ע"י תחיבת הסכין במקצת ואח"כ שבר (א) וחילק החלה בשתי ידיו בלי אחיות הסכין ואכל תבשיל לח (שקורין בארש"ט או (ב) ראסי"ל) ומקצת

שנ. (א) עיין בשער הכוונות ובסידור האר"י ז"ל ובס' אור צדיקים למחר"ס מאפריש ז"ל שיחזר שלא לטבול אלא אחר שיקרא דסדרה שמו"ת דאל"כ אין בו כח לטבול הארת שבת וגם להעביר דסדרה בעוד דחפילין עליו

שנא. עי' במדרי"ג בר"ל סעודת מנחתו שלא די חתוך כסב' בער"ש רק אכ" עונד דמר ונתן ח' אצבעות על העונד וב' אצבעות תחת העונד בשעת ברכת רמוציא ובוצע מלממד למעלה ועיין כלסטי מר"י ז' ובמד"ס בעניני שבת בשם הח"ס ר"ם סקאריץ זי"ע כי רמז חיתוך המוציא לשם חת"ך וביום רששי כתב הש"ע שאין לאכול כדי להשביע ע"כ אין להתוך רמוציא במכין רק לפרוס אותה בידים עור מעט כתב שם בשם דח"צ סאלעטס ז"ל לפי שנוהגין לאכול כעש"ס מרחלות אשר נאפים לכבוד שבת ע"כ נוהגין לפרוס בעש"ס פרוסת רמוציא בידים כדי להלך בין חרות אשר אוכלים אותם כעש"ס לבין רחלות שאוכלים אותם בש"ס שחותכים אותם בסכין עור מעט כתב שם ששמע כזה כי יום חו הוא נגד יוסף וביוסף כתיב בשבר אשר הם שוכרים ע"כ משבירים אז להם המוציא בידים ועיין בדגנות דח"צ ספיראנוב ז"ל הנספח למ' אור רישר נ"כ שלא להתוך המוציא בער"ש בסכין והמעט לזה

(ב) עיין כמנחת שבת סי' ע"ב ס"ס ל"ט שהביא דמגני שנוהגין לאכול בע"ש תבשיל דנקרא ראסי"ל וכתב מעט לזה

(א) אין ללמוד מקרא בליל וגם אין לומר תהלים בחצי ליל הראשונה ומה שאמרים די מזמורי תהלים בכל ליל בקיש (למי שישן קודם חצות) הגד כמו שאר סוסקי דחמי שאמרים מתוך או (נמצאת סימן רלית).

חתיכת בשר (ג) ולא שום לפת, וכשהי' יום זמן קצר לא אכל ולא פעם מיד
דמיון אחר תפלת שהרי'ת כלל רק סעודת צהרים הנו' בלבד סעודת עש"ק
היתה חשובה וגדולה מאוד בעיני מרן בעל דרכי תשובה זי"ע עד שהזהיר
למחברתו הצ' ע"ה שלא לתת משירי תהלה שהשאר במעודתו זו למאן
דהו כלל (רק נעשר מור פשתידא על ש"ס רבע"ל) *

שנב. בכל עש"ק הביאו לפניו מביתו חלה א' שלימה (א) וצוה לא' לזכות
(א) ל' לצורך עירובי חצרות ואמר בהדין עירובא וגו' וסיים לנא ולכל
ישראל הדרים בעיר הזאת ובארמאזענ (דיא כפר גדול סמוך ופחזר לעיר
מנקאמס רס הנשר ותחת' מי חנהר העובר דרך עירנו מפסקת כינה לבין העיר)
ותנם שבביהכ"ג דפה עומד מצה עבור עירובי חצרות לכל העיר בכל
השנה עכ"ו עשה כנ"ל רק שלא בירך עלי' (מהחלה של עירובי חצרות עשו
לשבת השני' קינ"ל לכבוד שבת ובשבת שקורם פסח נאכלת ונתחלקה לפני
המסוכין בסעודה שלישית) וכשהי' במקום אחר במקומות ההרחצה וכיו"ב
והי' לו דירה מושכרת אצל נכרי או אפי' יהודי שאינו שומר שבת ושהוא
ככלל שאינו מודה בעירוב או לפני השבת קנה הרשות מבעה"כ והיינו
שהגיד לו שעפ"י הדת תה"ק לצרכי הוצאות מבית לבית ולחצר צריך
לקנות הרשות ממנו ועבור זה כיבד להבעה"כ במיני מזונות דייקא
שהפציר עליו לקבל ואח"כ עשה שם עירובי חצרות בברכה

שנב בעש"ק כשהי' קוצץ הצפרנים הי' תותך בהם (א) עץ קטן הגם שהי'

(ג) עיין במשמרת שלום להה"צ מקראנוב ז"ל סי' כ"ד אות ט' שמביא מנהג
אבות וקרדושים שלא לאכול בעש"ק מאכלי חלב רק בשר ולא רי' מרבים
במאכלים כשאר ימות רשבע ועיי"ש הסקור לזה לאכול בעש"ק בשר
שנב. כך כותב האמרי' במי' שם"ה סק"ד דיותר טוב לערב כל ע"ש דרוכ פעמים
שהמצה של העירוב מתקלקלת ומהעמשות מאורך חומן ואינו ראוי
לאכילה כלל ע"כ הוצא לעשות עצמיו"ם יערב משלו ויזכה ע"י אותו וכות' לא
חיישינן לקלקול העירוב של ביהכ"ג. ולא יברך כיון שיש בבחכ"ג מצות העירוב
והברכה אינה מעכבות עכ"ר וכן הוא בשל"ה הפרוש בשם המהרי"ל ורש"ל
שעשו בכל ער"ש עירוב אעפ"י שהי' בבחכ"ג על כל השנה וכן הוא דעת הגר"א
ועין נ"כ בשער דבונות ובפרע"ה שער השבת שהאדיו"ל לא די נהג מור
שעשה עירובי חצרות על כל השנה והי' נותן עצמו לעשות עירובי חצרות בכל
עש"ק ועיין בגמזקי או"ח סי' שצ"ד אות ב'

שנב. (א) כגמרא נדה י"ז ע"א הנוטל צפרניו חורקין ליה"ד וכו' ולא אמרן אלא
ר'א גו מירי בתריהו אבל גו מירי בתריהו לית לן בה ולפי"ו אם שרפן
אין שיד השש כלל ואין צריך לנה מירי בתריהו אך מ"ס מרדקין כזה כיון
שנמצא בגמרא שיש מעלה אם נחזין מירי בצפרניו וכמו שמעמידים שלא
לשקול במעט אחר ידיה ודבריה. ולפי הנמ"ל שם דקאם אם אינו שורפין
תקפידת. ועיין מזה במתני' ברכה סי' ר"ם מובא בשע"ת סי' רנ"א שאין טעם

ואם בענין לזכות לא קודם הברכה או לאחר עיי' במנחת סימן שס"ו

שורף אותם ולא הי' מקצץ הצפרנים מידיו ורגליו (ב) ביום אחד רק הרגלים ביום שלפניו (ג) וכשהל ר"ה בעש"ק נמל צפורני ידיו ביום ה' כשנמל קצת מהצפורן שלא במקומו הי' מהזר אחרי' בחיפוש להגביה שלא יפול צרור ארצה ושערות ראשו הי' נוהג להסתפר בכל ד' שבועות לפני ר"ה והקפיד שלא ילכו כמנוול בשערות גדולות.

שנר הגם שרבינו הי' ישן שינת צהרים מעט בכל יום (כנ"ל סי' ש"ב) עכ"ז איתרמי כמה זמנים לגדול מרדותיו ועבודתו בקדוש שלא הי' ישן ביום כלל משא"כ בעש"ק הי' מדקדק ביותר שלא לבטל שינת דיום ועיין בספרו דברי תורה (חלק ט אות י"ג) מה שמביא בשם הקדוש האלקי חר"ר דוב המגיד הגדול מסעוריש זי"ע בגדול מעלת השינה בעש"ק עד שתמה מדוע לא נכתב בתורה שבכתב מפורש שצריכין לישן בעש"ק עיי"ש"ה בדברי רבינו שנתן מעט לדבריו בדרך הפשוט.

שנה המכילה במקוה בעש"ק יותר טוב סמוך לבניסת שבת בסבואר בשער הכוונות ובסידור כי אז מתגלה תוספות שבת ושכן נהג הגה"ק בעל דברי היים מצאנו זי"ע ויש מקור לזה מירושלמי תרומות סוף פ"ה (דברי תורה קמא אות י"א)

שנו במקום שאי אפשר למבול במקוה כשירה וסובלין אנשים לכבוד שבת רק במרחצות בתוך מים שאובין (שטורין באו"ו) כתב בספרו (דברי תורה חלק ט אות פ"ג) דעכ"ז מי שבא בסוד ה' יש לו לבוין כוונות המקוה גם כוזה כיון ולאנשים הוי מקוה כשירה גם לצרכי סכילת עזרא ורבינו בעצמו בהיותו כימי הקיץ במקומות התרופה לצרכי רפואה שלא

למנות אבל בתוס' שבת שם בסי' ר"ס אות כ' כתב דנהנו לחתוך איזה רבר משום תוסרא. והאיתי כעת בלפני מתי"ה שמביא מלפני עבי החדשות שמביא בשם רש"י ישן רמז ע"ז מרביר ירמי' ומנהג ישראל תורה, ועיין בספר עצי עין לחננ"ל מתי"ה סממארטא זי"ע במשניות נזיר פיר' ו' שחביא נ"כ שלא ישרוף אדם שערו וצמרניו לכד אא"כ מערב בהם איזה דבר שלא יזיק לו ודכיה דרבי נעם ע"כ ולפ"ז הא דמתבין איזה רבר אינו מעם המבואר בנסר' וביון ששורפן לא שייך מפני שאשה מעוברת עוברת עליהן אלא המעם שלא יזיק לו כמו שכתב רתום' בשם הערוך ששריפת הצפרנים קשים לאדם ואם מתבין איזה רבר אינו נזק

(ב) כן מבואר במגיד משרים שרוהיר כן המגיד להכ"י שלא לחתכם ביום אחד ובשע"ת מבואר בשם האר"י שלא הי' חושש לזה. ועיין בסידור ד' שבתו שמקורם רביא דעת האר"י בענין קציצת הצפרנים הי' נוהג לחתכם בסדר ולא רי' מספיד מה שכ' אבודרדם ומיד רביא שם דמג' הי' סדר' שלא לחתוך צפורני ידיו ורגליו ביום א' משום לא תחוסם שור כרישו אך יחתוך צפורני רגליו ביום ד' ושל יד ביום ו' עכ"ל וירדע שדרא ח' תלמיד הבש"ט זי"ע וכל הנהגותיו מסנו הן

(ג) עיין בסי' ר"ס בכו"ז סק"א ובמג"א שם בשם ספר חנן שאין להסתפר ביום ה' ולא לקצץ צפרניו ביום ר' משום דדרך השערות והצפרנים לרתחל לצפות

הי' שם מקוה כשירה הי' נוסע למקום אחר הסמוך ע"י אויפ"א או ענלה בעש"ק לסבול שם במקוה כשירה לכבוד שבת מלכתא ואחר המבילה נסע חזרה (אבל כשישפכו מ סכים אין לכיון כוונת רמפור עי"ש)

שנו לא הי' רוחו נוחה מאותן אנשים שהולכים למקוה לסבול בין כחול בין בש"ק והם שוחין שם שעה אחת או יותר בתוך המים ומשפספסין בדברי הכל וריק ופולימי"ק וכיוצא בפרט קודם התפלה בבוקר לבלות הזמן היקרה שצריכין או לקבל עול מלכות שמים בשעת התפלה וקר"ש רק לסבול ולכוין איש לפום דרגא דילי ויצא אדם לפעול לעבודת הכורא יתברך שמו

שנת כהדר של המקוה והמעלות עד סמוך למים ממש הלך עם חתונת והמלית קמן שעליו והכוכע (פאפי 5) על ראשו והסירן שם ונכנס למים ושהה קצת בשעת המבילות סמוך לכותל כרעיונותיו וכוונותיו הק וכשעלה מן המים לבש ג"כ מיד מלבושיו הנ"ל ודרכו הי' בעש"ק לחזקיה הכתונת מיד אחר המבילה ובשכא לכיתו החליף עוד כתונת אחר שנית, לכבוד שבת (לא נבא א"ע כאלינמאות)

שנמ אחר המבילה עש"ק הי' נזהר ממלאכת הכתיבה בשום דבר כלל שם קודם הדלקת נרות הי' מכין ומתבחק הפתילות של הנרות שהחליקה הרבנית הצ' תחי' בביתו בחדר שהי' ישן בו וסדר ההדלקה הי' על פי קדשו (מאתרי הסתלקות אמו רפ' ע"ר שבחיים היא הדליקה בביהמ"ד) שהלכה להחליק הנרות שעל השלחן המהור בביהמ"ד שבחצירו (ששם ר' הסעודה) ושם עשתה הברכה כדת וצוה לה רבינו שלא תפסיק כלל בדיבור קל רק הלכה מיד לבית דירתה למעלה ושם הדליקה הנרות כעצמה ועל סמך הכרעה שכבר אמרה בביהמ"ד כנו' וכחדר הלימוד של רבינו וכן בחדר של התפלה (כנת דירתו) הדליק רבינו בעצמו נרות (כלי ברכה) לכבוד עש"ק (בחדרו של רבנו די דולס ב נרות של שמו)

שסא בדברי תורה (חלס ו' אות ס"ה) כ' רבינו טעם על מנהג ישראל ובית יעקב אלו הנשים כי בעת הדלקת נר שבת לובשים הצעיר או מספחת של שבת אם כי המעם לכאורה מפני שאז המה מקבלות שבת מ"מ בכל יום השבת יקילו בזה קצת ואז מסדקת בצעיר"ף דייקא כי נ"ר

ביום ג' אחר הגמילה אבל בתו"ש שם אות ג' כתב שהתחש סכחישו רבאמת מתחילין לצמח תיכף ומיד אחר רגילות ועיין ביר אהרן שם בהנב"י שהקשה דאי איתא שאנו מתחיל לצמח רק ביום ג' א"כ אמאי חמלך מסתפר בכל יום רא אין לו שער כלל אך עכ"ם המעיין במג"א שם דאם הל' ר"ה ביום ו כ"ע מנדים דיש ליטול צמרניו ביום ד כיון דלא אפשר ביום ו' מפני צוואת ר"ה דחסיר וכמו שנראה סאנשי המשמר שהי' מסתפרים ביום ה' כיון שלא ר"ה פגונים. עיין במחצית השקל שם והבין ובאמת בבגמט הגדולה בהנב"י שם כתב ראם חל ר"ה ביום ו' יסתפר ביום ה' ויכוין לכבוד שבת.

עולה כמנין צעי"ף עיי"ש מש"כ סמ"ג שבת נר משום שלום בית ופירש"י שם

שם בעש"ק לעת פגות ערב אחר חמקה ההליף שמלותיו ולבש בגדי שבת מלכתא ובנהירו דאנפין אמר ג"פ הכ' כל כלי יוצר עליך וגו' עד מאתי נאם ה' (ומפורו מכוונת דאר"י בשער שבת) ואח"כ למד קצת בחומש בפרשד של השב"ע, גם רש"י (ואחר שלבש דמ"בש"ס לא השיב שיום יאדם עד שלמד שיעור חומש רש"י דנ"ל) ואח"כ חי לו שיעורין בזה"ק ועין החיים ומה"ק הקנר הגדול

סמ"ג אחר הדלקת נרות הביא לפניו למען מהדגים (א) המוכנים לכבוד ש"ק ועיין ס"ש בזה בספרו נמוקי או"ח סי' ר"ן בדברי מג"א סק"א דמצוה למען מכל תבשיל *

שם לענין בין השמשות החמיר בדעת הגאונים ר' שרירא גאון ורב הא גאון ורבינו נסים גאון מוכא בתשו' מהר"ם אלשקר סי' צ"ו והגר"א עומד בשיטה זו דבין השמשות מתחיל מיד כשנשקעה גוף השמש ונתכסר מעינינו וכשימות ר"ת שנמשך השקיעה עד צאת הכוכבים ע"ב מינוט והעמיר זמן הדלקת נרות בשבת קודש 5 מינוט קודם השקיעה (משום תוספות שבת. וגם כד שירי' זמן 5 קה העצי נפרית ולהדליק נרות עד השקיעה) ובמוש"ק חי זמן יציאת השבת 80 מינוט אחר זמן הדלקת נרות בעש"ק מפעם שע"כ מינוט נמשך השקיעה עד צאת הכוכבים ושלשה מינוט עוד יותר כי ב מינוטין יש חילוק מיום ליום כשמתחיל היום להתארך ומיניט אחד משום תוספות שבת. ובקין שהימים יותר ארוכים הוסיף עוד יותר לערך 9 10 מינוט מזמן הדלקת נרות עש"ק לזמן חיתר הדלקת נרות במוש"ק כמבואר בזה בספר מנחת כהן דאפי' לשימות ר"ת שסמשיך השקיעה ע"ב מינוט עד צאת הכוכבים זה דוקא בזמן ניסן ותשרי שהימים והלילות שוין משא"כ בקין נמשך השקיעה יותר ומשתנה הענין לפי הזמן וכותב בתשובותיו (במנח"א ח"א סי' כ"ג) שכן שמע מרבו הגה"ק שינאווא זי"ע בעל דברי יחזקאל ששמע מפה קדוש הגה"ק שר שלום מבטלו זי"ע דגבי שבת שהוא מדאורייתא צריכין לילך לענין בין השמשות לחומרא ולהדליק קודם השקיעה עיי"ש ועיין עוד ס"ש בנימוקי או"ח (סי' רס"א) לענין המקילין באיזהו מקומן להקדים זמן הדלקת נר במוש"ק ומכשילין רבים בספק אימור שבת החמור עיי"ש

שם כתב בספרו (דברי תורה קמא אות ע"ט) לענין לכישת בגדי לבן בשבת לא נהגו העולם כן בימינו רובם ככולם גם האדמו"רים בפרט החסידים ופעם עפי' דברי שו"ת פנים מאירות ח"ב סי' קנ"ב שכ' שכיון שאין נוהגים העולם כן ללבוש בגדי לבנים הוי כמו דאמרו אל תקברני

רק בכנדים צובעים ולצאת דעת דאר"י שיש ללבוש ד בגדי לבן בשבת והבגד עליון בתוכם (ראין שי ד לומר שסומכים (א) על ר' בגדי לבן אחר ש שלובשים היינו רכתונות וס"ק ומכנסים וכו' דהא צ"ל רבנד שלמעל דס לבן כנ"ל) ומבואר בכסא מלך שזהו תיקון לעון עריות גמצא שעכ"פ לעון פגם הברית כדאי זהו תיקון וזה עיקר התיקון שצריכין ביטינו בבחי מקבץ גדחי ישראל ובכתבי הנח"ק מהרי"א מקסארנא זי"ע כתב שצריכין מסירת נפש על זה ללבוש בגד לבן בשבת ואנו נוהגים שהולכים בבגד לבן, למעלה בעת סעודת שבת קודש אבל בתפלה ש"ק מנהג אבותינו ורבנותינו חק זי"ע רובם ככולם בדורינו ודור שלפנינו בבגד שהור שלמעלה וסומכין על מה שבעת התפלה הולכים למעלה במלית גדול שזוהו בגד חשוב לבן משא"כ בעת הסעודה שאין לובשים המלית למעלה ע"כ לובשים בגד לבן למעלה בסעודה ש"ק ע"כ.

שסו מביא בספרו דברי תורה קמא אות נ"ח כשם זקינו הנח"ק בעל שם שלמה אב"ד דפה כי מה שהוא מנהג ישראל בפולין וגם במדינתנו לילך (ועכ"פ בשבת) בכנדים (א) ארוכים שקורין (קאפסא"ן או בעקיש"ע) אינו מדת חסידות ומנהג בלבד רק מקורו בגמ' שבת קי"ג ע"א ובש"ע (סי' רס"ג סעי' ב') שאם אין לו כנדים לשבת מיוחדים וגאים עכ"פ ישלשל בגדיו למטה עיי"ש והתינה סי' שהולך בבגד ארוך כנו ובחול מנכיהו בעת שהולך ועוסק בסחורתו ובשבת יוכל לשלשלו למטה דרך כבוד משא"כ ההולכים בכנדים קצרים (כלבושי דייט"ש) איך יוכל לשלשלם למטה בשבת ע"כ יסודותו בהררי קודש מהגמרא וש"ע עכ"ד ורבינו גם לעת הצורך לא רצה לעולם להעביר את בגדי שבת מעליו וללבוש איזה בגד של חול כשבת וכימי הקיץ כשהי' במקומות התרופה במרחק ב', הגברים שמקפידים על זה ולא הי' נהוג שם לשום איש יהודי לילך לחוץ לבוש עם השמריימ"ל על ראשו בש"ק וכשהוצרכו לילך אל המעיין לשתות מי הרפואה או לאויר וכיוצא היו הולכים עם הכובע של חול בשבת (ודק בביתם פגימה לכשו השמריימ"ל) ורבינו הקפיד והתירעם על זה והוא לא יצא לחוץ בש"ק להמעיין כלל וכשהלך למקוה בסמוך לא חש רק יצא עם השמריימ"ל על ראשו ולא שינה

שם (א) עיין מה שכתבתי לעיל במי' ו' בהג"ה

שסו (א) עיין בירושלמי סוכה פ"ה ה"ד אמרו עליו על בית שאול שלא הי נראה מהם לא עקב (פי' שהי' בגדיהם ארוכים מאוד) ולא נודל מימיהם (פי' שבתו יריהם היינו הארבע"ל שלהם די' ארוכים מעל גודלי אצבעותיהם) ועיין ב"ר (פ' מ"ד) פסוקי שהי' מנעת עד פס ידו ועיין ירושלמי ביצה (פ"ה הל' ב') דנליקינון דרבי היתח בבתי ידים ארוכים שלא הי' נראה מהם אצבעותיו ועיין במהרי"ל בליקוים שכ' בגדים קצרים הוא דרך הריקים וארוכים הוא דרך חשובים ועיין באלה רמזות למחר"ם האניו סי' תסמ"ג המלבוש קצר הוא מלבוש מיוחד למריצים ובעלי אגרוף והמלבוש ארוך למלכים ולכל אנשי מדות ע"כ.